

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14— „
Pe 3 luni . . . 7— „
Pe o lună . . . 2-40 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nrul 11a:

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
descris costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Psychologia actualului parlament ungar

II.

Așazisul partid democratic e lipsit de orice valoare. Din când în când se ridică câte un Vázsony, care infiripează câte o vorbire ce la aparență pare strajnică, dar fiind aceasta lipsită de idei, cari se poarte în sine timbrul universalității, — efectul ei devine efemer și reacțiunea celor din jur pare nulă.

Nu sunt nici în acest partid oameni de calibru, oameni cu cunoștințe adânci, ci niște simpli frazeologi, niște formalisti goi, cari își zic democrați, dar cari afară de acest botez extern nu mai au nimic de seamă în sufletul lor. Sunt și aceștia stăpâniți de niște concepții locale, cari nu pot însuflă pe cei, cari cad afară de granița acestui amor propriu așa de improductiv și așa de puțin simpatic.

De partidul croaților nulla mentio fiat. Acest partid ne interesează numai întru atât, întru cât ne poate sluji, ca un fel de pildă pentru ținta noastră politică în parlament.

Un bărbat de energia unui Supilo de pildă, are totdeauna norocul de a provoca reacțiune în cei din prejur, de a trezi interesul ascultătorilor și de a răpi inimile, provocând pe ai sei la o acțiune intensivă și statornică.

Admirăm pe croați, căci e într'adevăr

un rar caz — privit acesta prin prisma felului nostru de a vedea, ca o mână de oameni să-și asigure o independență atât de pronunțată și o autonomie politică atât de desăvârșită. Croații tocmai din acest motiv nu vor intra nici odată în șirul nostru. Ei nu vor lupta alături de noi, pentru-că alta e situația lor politică și alta a noastră.

Ei sunt un factor politic recunoscut de lege, pe când noi suntem — să ni-se ierte sinceritatea — o masă brută, o cantitate neglijabilă, o turmă de hiloți. Croații n'au asupra noastră nici o influență reală politică, și de aceea de eis nulla mentio fit.

Nu se poate nega, că toate aceste partide — afară de cel croat — se sprijinesc reciproc și se întregesc aproape.

Singurul partid, care n'are nimic comun cu aceste partide și care reprezintă cea mai clasică opoziție e partidul naționalităților, grupul de deputați nemaghiari, cari reprezintă cele douăsprezece milioane de nemaghiari. Acest grup mic ca alcătuire, dar foarte puternic ca reprezentanță este, după spusa multor maghiari chiar, cel mai bine pregătit pentru viitorul de mâne al acestei țări. Deputații nemaghiari sunt întruparea clasică a democrației, singură chemată să transformeze actuala organizație politică a statului ungar. Ei sunt cei mai bine înarmați pentru a combate un sistem vechiu, putred, ajuns pe pragul falimentului.

Dejă dela intrarea lor în parlament,

mulți vedeau, că prin pășirea lor intră în această instituție un spirit nou, că prin pulberea de fraze străbat strălucitoare ideile și că în locul lăudăroșilor stupide ale feudalilor se instăpânește o lume de gânduri luminoase și o ciocnire de discuții cari nu erau până atunci. Baritonul fermecat al lui Apponyi încet-încet a început să-și piardă din vrajă, căci în sunetele lui articulate nu era nimic nou, nimic înălțător, din lumea lor nu se desprindea nici o idee, ci doar aceeaș veche pornire de a declara războiu deapropelui, de a distruge pe toți cari nu sunt de o părere cu el și de a-și câștiga și el ca toți ceilalți titluri de glorie din maghiarizarea naționalităților.

Șueratul lui Andrassy prin venirea deputaților nemaghiari în parlament s'a mai completat cu o bună doză de venin. În neputința lui acest defaimator al judecării reci — stropește cu acest prisos de venin pe aceia, cari cutează să-i calce uneori corpul luciu.

Glasul strident a lui Tisza înfrumșetă cu frumoasele aventuri ale vremilor de demult, graiul cuceritor al acestui nechemat laudator temporis acti — s'a redus la adevarata lui valoare. Și de unde acest om mai ieri-alaltăieri credea, că va cuceri lumea întreagă — astăzi vârându-se în fața morilor de vânt a renunțat de a se mai bate cu închipuiții smei.

Partidul naționalităților în întreg parlamentul ungar a reprezentat, reprezintă și va reprezenta încă multă vreme adevăratul spirit democratic, el e întruparea acestui

Din Ossian

Colna Dona

Trad. din original de M. Beza

Colamon, turbure apă! rătăcitor negru al văilor depărtate, văd cursu-ți între arbori, sub palatul răsunător al lui Carul! Acolo ședea frumoasa Colna—Dona, fiica regelui. Ochii ei stele tremurătoare; brațele albe ca spuma răurilor. Încet îi se umfla pieptul ca valul greu al mării. Sufletul ei rază de lumină. Care dintre fete era ca ea, ca dragostea eroilor?

Din porunca regelui am purces spre râul Crona, Toscar din Lutha cea ierboasă, și Ossian, tânăr în bătlăii. Trei barzi ne însoțeau cântând. Trei scuturi încovoiate fură aduse înainte-ne: căci aveam să ridicăm un monument în amintirea trecutului. Pe lângă țărnuț cu mușchiu al lui Crona, Fingal împărătiase pe dușmanii săi, și departe-i gonise, ca o mare turbure.

Am ajuns la acest loc vestit: din munți cobora noaptea. Eu am smuls un stejar din colnic, și foc am dat stejarului. Și am grăit atunci strămoșilor să se uite la mine din palatu-le de nori; căci la faima neamului, ei strălucesc în vânt.

Barzii cântau. Am luat o piatră din râu. Sângele vrășmașilor lui Fingal era închegat în glodu-i. Sub piatră am așezat trei bucăți din scuturile vrășmașilor — din tim în timp le-am așezat, după cum urca ori cobora sunetul cântării de noapte a lui Ultin. Toscar puse un pumnal în pământ, și o zavelcă din oțel sunător. Am îngrămădit țărână în jurul pietrei, și am zis:

„Fiică măloasă a râului, o piatră! ce te înalți acum sus, vorbește celui slab după ce neamul Selma va fi stins! Adus de noaptea furtunoasă, călătorul se va culca lângă tine: mușchiul tău șuerător îi va suna prin visuri; anii duși se vor întoarce.

Bătălii vor sbucni în față-i, regi cu paveze albastre coborînd la războiu: luna privind întunecată din ceruri la câmpul învălmășit de bătaie. El va tresări odată cu zorile din visuri, și vedea-va în jur mormintele a mii de luptători. Și întreba-va cu privire la piatră, și vre-un bătrân îi va răspunde: „Astă piatră cenușie a fost ridicată de Ossian, un căpitan al anilor demult!”

Din Colamon sosi un bard, din partea lui Carul, amicul străinilor. El ne pofti la ospățul regilor, la palatul frumoasei Colna-Dona. Ne-am dus, și am intrat în sala harpelor. Acolo sub căruntele-i plete Carul se înveseli; când văzu pe fiii prietenilor săi ca două crengi tinere în față-i.

„Fii ai celui puternic”, cuvântă el, „voi aduceți înapoi zilele vechi, când mă coborîi întâi pe valea răuroasă a lui Selma! Urmăream pe Carglos, stăpânitor al mării cu vânturi. Părinții noștri fuseseră vrăjmași. Ne întâlnirăm pe lângă undele șerpuitoare ale lui Clutha. El fugi pe mare — vasele mele urmărindu-l; dar noaptea mă amăgi, și venii la sălașul regilor, la Selma fetelor cu sânuri mândre. Fingal mă întâmpină cu barzii săi, precum și Conloch, brațul morții. Trei zile ospătai acolo și văzui pe Roscrana, fiică de eroi, lumina rasei lui Cormac. Și când fuse de plecare, regii îmi dădură scuturile lor: ele atârână sus, în Colamon, în amintirea trecutului. Fii ai regilor îndrăzneți, voi aduceți înapoi zilele vechi!”

Carul aprinse stejarul serbărilor. Luă două gheburi din scuturile noastre și le așeză la pământ, sub o piatră, să aducă mărturie de pace urmașilor:

„Când lupta va mugi”, zise regele, „și fiii noștri întâlni-se vor în mânia, cei din rassa mea, poate, vedea-vor astă piatră, când își pregătesc sulita, și vor zice: „Nu-și făgăduiseră pace părinții noștri?” și lăsa-vor de o parte scuturile.”

Noaptea se întinse. În lungile-i plete se mișca fiica regelui, Colna-Dona cea cu albele-brațe. Îngănat de harpă se înălța glasul ei. Toscar se turbura la locu-i, în fața dragostei eroilor. Ea-i căzuse pe suflet ca o rază pe marea întunecată, când se rupe din nori și luminează partea spumoasă a valului...

Cu ivirea dimineții am deșteptat pădurile: ne-am luat pe urma căprioarelor ce fug și se prăbușesc lângă șivoae. Ne-am întors prin valea lui Crona. Din codru un tinăr eși cu scutul, și o lance fără ascuțiș:

— De unde vii? întrebă Toscar. E pace la Colamon, în jurul frumoasei Colna-Dona?

— La Colamon, zise tinărul, locuia odată frumoasa Colna-Dona. Ea locuia; dar acum umbli prin pustiri, cu fiul regelui, care-i cuprinse inima cu iubire.

— Străine, zise Toscar, ai însemnat drumul pe unde a plecat? El trebuie să moară. Dă-mi acest scut!”

În mânia luă scutul. Frumos după scut răsări sânul unei fete, alb ca sânul unei lebede, răsărind pe ușor curgătoarele valuri. Era Colna-Dona, fiica regelui! Ochii ei albaștrii se opriră asupra lui Toscar, și dragostea ei se trezi!

spirit și membri lui sunt oamenii viitorului. Căci în toată lupta înverșunată ce se dă astăzi în parlamentul ungar de dragul unei clase și a unei rase, care nu singură împopulează acest stat — o clipă nu-mi vine să cred, că ideile moderne ale partidului nemaghiarilor vor fi îngropate, ci sunt adânc convins, că aceste idei reprezintă puterea, care își are temelia în ființa vie a nesfârșitelor milioane — maghiari și nemaghiari — cari cu toții așteaptă o înviere.

Privind deci în întregimea sa parlamentul actual ungar fără să greșim putem să spunem, că acest parlament nu e capabil să creeze Ungaria modernă. Constatător în partea sa cea mai mare din latifundiari, aceștia nu vor face niciodată o astfel de lege și mai ales nu vor face legea votului universal, prin care și-ar sancționa moartea proprie. Sunt, ce e drept pe lângă agrarieni și o mulțime de адвоаți, cari ar fi să aibă chemarea, ca în temeiul ocupațiunii lor să vadă mai adânc lucrurile și să fie mai cu din adinsul pătrunși de ideile democratice și mai ales de ideea frumoasă a dreptății. Durere însă nici aceștia nu formează elementul chemat să lupte pentru înfăptuirea astorfel de idei. Ci dimpotrivă ei au introdus în vorbăria actualului parlament un soi de discuție aparte, un vocabular de cuvinte întunecate, mistice, pentru cari trebuie să ai o mentalitate de tot specifică, ca să le poți înțelege rostul.

Juriști de seamă înzadar vom căuta printre ei. Cei mai mulți aproape toți au dus cu ei și în sânul parlamentului rabulistica obișnuită, de care fac uz la tribunale și la care nu odată recurg pentru a câștiga o cauză evident nedreaptă. Un fel de speculă, o pornire de a întoarce totul pe dos, de a face din alb negru și vice-versa, de a argumenta cu sofisterii jidovești formează toată cuminența lor. Cu dreptatea materială au rupt orice legătură, cu rațiunea rece, cu logica naturală nu sunt în bune relațiuni, ci prin felul lor de a fi iau o directă și criminal de conștientă poziție împotriva oricărui avânt liber spiritual. Cei mai mulți dintre ei stau în legături intime de idei și gânduri, ba și în legături de avere cu agrarieni și nu odată își bat pieptul, că ei — unul și altul — sunt advocații aristocraților.

La ce-aș mai vorbi de terorismul, care se exerciază asupra tuturor, cari eventual ar mai avea un minimal cuant de independență în gândirea lor? Cel ce cutează să vorbească împotriva axiomei: classă și rassă, e pierdut, popularitatea unui astfel de îndrăzneț e sfărâmată și nu mai e chip ca un astfel de nenorocit să mai fie socotit ca patriot, singurul titlu de a deveni mare bărbat de stat în Ungaria.

Justiții ar fi singurii, cari ar merita o oarecare atențiune, căci se pare că ei reprezintă un punct de vedere deosebit de al majorității.

Dar de oarece și aceștia reprezintă o concepție de tot restrânsă democratică, lipsiți fiind de o cultură mai accentuată și de oarece ei cer votul universal numai pentru poporul maghiar, nici ei nu pot avea simpatiile nemaghiarilor.

În consecință cu mândrie trebuie să constatăm și să repetăm, că partidul, care reprezintă alcătuirea Ungariei moderne e exclusiv partidul naționalităților. Acest partid discută totdeauna cele mai serioase

chestiuni și dănuirea lui e o chestiune de viață pentru statul maghiar. Acest partid nu-și face merite din știința codexului de duel și nu se fălește cu strălucirea puțin edificatoare a trecutului, ci în ființa lui vibrează cele mai elementare condiții de viață și de înaintare a statului ungar și a întregii societăți omenesti. Membrii acestui partid nu se laudă cu titluri seci, cari în ziua de azi nu mai sunt de loc chemate ca să ridice valoarea omului ci în formă și esență sunt un trup și-un suflet, una cu milioanele, pe cari le reprezintă, drept o vie mărturie a adevărului că: democrația nu e domnia unei minorități sau majorități, ci că ea e domnia tuturor.

O îndrumare îmbucurătoare...

E surprinzător, ne spunea odată un profesor care e și un savant, e surprinzător cum România n'a știut să folosească în istoria trecutului lor faptul că de-alungul Dunării, în partea dreaptă, e o fâșie de populațiune românească, compactă și adesea superioară ca număr, nu mai vorbim ca suflet, elementului bulgăresc și sârbesc.

E fapt cert, spunea un altul, că prin cultură și deci prin limbă se asigură superioritatea unui neam într'o porțiune de neamuri diferite; cultura românească impune pe Românii din Bulgaria și Serbia asupra Bulgarilor și Sârbilor însăși; cultura românească din țările supuse Ungariei impune limba sa neamurilor streine din jurul. Și nu într'un singur loc ce constată că unguirii și sașii se înțeleg... românește.

Dar cât suntem de departe să cunoaștem „a fond” această problemă de viață a poporului român și cât de superficiali suntem în cunoașterea unor fapte ce ne privesc de aproape, și din cari dacă s'ar desprinde o mai mare încredere în noi, ne-ar atrage și foloase culturale nebănuite.

Știm de românii, ce întregesc populațiunea bulgară, de pe dreapta Dunării. Se aude de Românii de pe valea Timocului, dar cercetările de aproape pentru precizarea problemei de viață a acestor populațiuni românești a întârziat multă vreme.

Dar iată că se impune.

Și lucru de mare mirare, se dă semnalul de către societatea de geografie din București. Lucru de mare mirare n'ar trebui să fie, fiindcă-i rostul acestei societăți, de sub președenția Majestății sale regelui, să dea îndemnul cât mai de aproape cunoașterii poporului românesc de pretutindeni. Dar lucru e de mirare tocmai fiindcă începe redeşptarea din partea acestei instituțiuni.

Aștepta lumea, altădată, să vadă urmările conferințelor ce se țineau acolo, în două zile pe an, ce îndrumări au dat ele pentru studiile geografiei privitoare la țara noastră. Nu se putea admite ca rostul acestei societăți să fie numai a închide în copertele unui buletin fără importanță, lucruri, unele de valoare.

Nu. Societatea geografică trebuia de mult să creeze o atmosferă prielnică studiilor științifice în senzul ei; căci, slavă domnului, sunt atâtea de făcut pentru patria noastră. Și ca să nu reiau toate lucrările ce ne trebuie nouă, să amintesc numai, că o monografie ca *La Valachie a*

d-lui Em. de Martonne nu există în literatura noastră geografică; a fost nevoie să vie străinii să ne deschidă calea și noi tot să nu știm continua; să mai amintesc, că „marele dicționar geografic” trebuie refăcut cu totul, fiindcă e plin de greșeli; dat pe mâna unor nespecialiști el a ieșit ceva de nerecunoscut atât ca date — false — cât și ca prezentare a materialului adunat.

Gândindu-mă la necesitatea inerentă ce se simte la noi cel puțin pentru câteva lucrări de căpetenie privitoare la țara noastră — monografii, toponimie, geografie economică sau etnografică — am intrat într'o seară la ședințele societății geografice: vorbia un marcant om de știință despre *radium*. Frumos, interesant... Dar cum se putea gândi cineva mai repede la chestiuni așa de depărtate de viața noastră, când atâtea alte cercetări se impun. Și e societate geografică... Nu trebuie să se confunde aci studiile de istorie sau de științe fizico-chimice.

Pentru cine e lămurit în minte ceace întră în preocupările unui geograf, ce fenomene trebuie să privească și cum să le privească, sunt atâtea chestiuni interesante, nelămurite în câmpul larg al geografiei! Acestea să formeze obiectul discuțiilor înaltei noastre societăți. Acestea să fie studiate, precizate în primul rând în interesul național, apoi în interesul științei universale.

Dar dupăcum amintiam mai sus, nu se putea ajunge aci decât după formarea unei atmosfere geografice în țara noastră. O astfel de direcțiune nouă, sănătoasă, promițătoare, spre fericirea noastră, a luat naștere; ea nu pleacă însă dela societatea geografică, ci dela un alt focar de cultură, dela universitate. Numai dela înălțimea unei catedre de geografie, de acolo unde se înțelege bine geografia și chestiunile în acest senz se pun cu mai mult temei, numai de acolo a putut pleca îndrumarea viitoare spre studiul țării noastre. Aci suflă tinere, pline de ardoare de muncă, reprezintă un punct de superioritate asupra bătrânilor respectabili dela societatea geografică. Asigurarea isbândeii nu putea fi decât atunci când de o parte și de alta cele două centre vor tinde să lucreze în aceeași direcție, să-și combine forțele, să vie deoparte dorința de a munci și dreapta concepție a lucrărilor geografice, iar de alta sfatul și sprijinul atât de folositor.

Și iată, că aceasta a fost firesc să se întâmple. Societatea geografică precizează subiectul, pune sprijinul, și tinerii pregătiți lucrează. Și mai înălțător ar fi ca armonia să nu dea greș...

Vasile V. Haneș.

Khuen la împăratul. După o sursă semificioasă premierul contele Khuen Héderváry azi la ora 5 p. m. a plecat la Viena, în societatea secretarului Ștefan Bárczy. Mâne înainte de amiazi se va prezenta în audiență la împăratul. Orele audienței încă nu sunt fixate.

Dela Viena premierul va călători probabil la Hédervár, de unde luni cu trenul de dimineață se va întoarce la Pesta.

Scopul acestei audiențe este să relateze Majestății Sale despre situația schimbată.

Incurând și prezidenții nou aleși ai camerei se vor prezenta la curte. Termi-

nul acestor audiențe până acum nu e stabilit.

Chestie de răbdare... După furtună, senin. Astfel s'ar putea caracteriza situația politică din Ungaria, unde totdeauna temperamentul genuin maghiar dă nota situației și abia foarte rar un rezon sănătos în interesul bineprimit al țării. Încă nu au trecut bine trei zile de când domnul Justh bătrânul agita incendiar împotriva candidaturii înfrântului „leu dela Geszt”, iar Justh cel tânăr amenință cu revolverul pe un satelit al lui Khuen-Hédervary și azi toți se felicită reciproc, deplin mulțumiți cu întorsătura pacinică. Dovadă, că toate ciocnirile violente ce se repetă mereu nu sunt izvorite din cine știe ce considerațiuni politice superioare, sunt însă cu atât mai mult rezultatul temperamentului impetuos, refractar și sburdălnic al corifeilor ce stăpânesc azi situația politică.

Insuș contele Andrassy, urzitorul acestei înțelegeri, care reușise cel puțin pe câțiva timp să niveleze contrastele dintre diferitele partide spune că: „*totul e chestie de răbdare*”.

Mai adevărat ca acest politician de seamă a ungarilor, nu am putea caracteriza mentalitatea ce stăpânește parlamentul actual, care în lipsa unor preocupări de ordin politic superior, se dă în voia pasiunilor, cari prea adeseori nu servesc spre lauda celor ce azi se pretează cu mult tupou, dar cu mai puțină competență de adevărați reprezentanți ai masselor neajutorate.

De bucurie... Ziarul de senzații „Az Est” publică o „importantă” știre, ca rezultat al spiritului păcii ce a inundat azi pe neașteptate somptuoasa clădire a parlamentului ungar.

Contele Iuliu Andrassy a întins mână de împăcare celebrului farsor politic Géza Polonyi, pe care de multă vreme îl dușmănia.

Nivelându-se astfel de contraste, nu va tresări patria, cu tot dreptul, de bucurie?

Revoluția din China. Revoluționarii republicani câștigă tot mai mult teren. Chinezii sătuli de un regim arbitrar și de dureroasă amintire aproape pentru toți, vor să dea țării lor cea mai liberală formă de guvernare, vor să îngroape în întunec nepătruns vechea Chină, iar pe cea nouă s'o îmbrace într'un vestmânt frumos... poate prea frumos.

Concesiunile ce li se promit revoluționarilor cu duimul în fiecare zi nu-i încălzesc de loc. Ei trec pe lângă mila care li se întinde acum în ceasul din urmă al domniei celor puțini, căci acum nu mai e departe ceasul lor.

Revoluționarii cer nici mai mult nici mai puțin decât ca: dinastia împreună cu toți manducurienii — creaturi ale sale — să părăsească China.

Adunarea națională a ales pe Luansikkai ministru prezident cu 78 voturi din 87 — totalul voturilor.

Revoluționarii au declarat, că numai așa vor fi de acord cu această alegere dacă Luansikkai va fi un credincios al republicii.

Șeful revoluționarilor Li-Inan-Heng a respins propunerea de pace a lui Luansikkai. Faptul acesta a risipit ultimile speranțe ale dinastiei și o va determina poate să părăsească țara.

In foarte multe case de pe cursul fluviului Jangee stăpânesc revoluționarii. După ce Nanking-ul a fost luat cu mari sacrificii din ambele părți Santung s'a predat fără nici o împotrivire. Guvernatorul din Nanking a fost ucis, iar vice-regele Jeceng și-a găsit scăparea în Japonia. Fuciu a fost cucerit, iar Canton s'a declarat independent.

In semnul păcii

Sedința camerei. — Un nou vicepreședinte. — Bugetul luat în dezbateri.

În sedința de azi a camerei s'a început înfrânt desbaterile normale în semnul păcii.

Inregistrăm alegerea noului vicepreședinte și punerea în dezbateri a proiectului de buget.

Agitația s'a mai potolit, corifeii rând pe rând părăsesc capitala.

Nedumeririle opoziției cauzate de discursul noului președinte al camerei, s'au risipit în urma explicărilor ulterioare date de președinte.

Vicepreședintele Kabos, a declarat că-și va menține postul și în noua situație politică. Opoziția având deplină încredere în Kabos, nu a împiedecat alegerea lui Beöthy Pál de vicepreședinte. Motivul e, garanția, că Návay și Kabos vor aplica regulamentul în spiritul lui Berzeviczy.

Sedința camerei.

Prezidează Návay. Sedința s'a început la 10 și jum. După citirea procesului verbal a urmat votare nominală pentru a alege un nou vicepreședinte.

S'a ales *Beöthy Pál*, care mulțumește camerei în câteva cuvinte pentru încredere. Declară că se solidarizează cu declarațiile de ieri a noului președinte Návay și se va sili să-și împlinească datoria în deplină armonie cu colegii săi. (Aplauze).

Urmează la ordinea zilei dezbateri asupra proiectului de buget.

Referentul *Hegedüs Loránt* prezintă raportul comisiei financiare asupra noului proiect de buget, schițându-l în linii generale.

Din partea partidului kossuthist ia cuvântul fostul secretar de stat, *Deésy Zoltán*. Își exprimă bucuria, că se va încunajura ex-lexul. Critică în general bugetul din punct de vedere financiar.

Nu primește proiectul.

Adunarea din Șimleul-Silvaniei

Veacuri dearândul poporul românesc din Ungaria a gemut sub greutatea jugului și a fost încătușat în lanțurile grele ale iobăgiei.

Desrobirea noastră ce-i drept a fost răscumpărată cu multe mii de vieți; plaiurile Ungariei și Transilvaniei, locuite de români, au fost îngroșate cu sânge scump românesc, dar în anul 1848 am convins pe dușman, că mânia robului de veacuri sfarmă ca o nimica jugul și lanțurile cari îl leagă, oricât de grele și de tari ar fi ele.

Dar așa se vede, că robitorul de odinioară a uitat toate. El și astăzi urmează și practică același sistem de opresiune, ca și înainte de 1848 și ne pregătește nu numai o robie grea, ci mai mult: *el vrea desființarea noastră ca popor și contopirea noastră în nobila rassă a lui Arpad*. În scôpul acesta tiranii noștri au încercat toate mijloacele silnice în contra noastră.

Dar văzând ei că acestea nu duc la scop, mai nou au început a băga zizanie între noi, în nădejdea de a sgudui încrederea poporului în conducătorii lui, ca apoi

în lipsa de conducători, poporul nostru de bunăvoie să se arunce în prăpastia deschisă, de unde nu mai este scăpare.

S'au înșelat însă amar. Multele adunări populare sunt o dovadă puternică, pe care trebuie s'o vadă și asupritorii noștri, că *azi ca niciodată întreg poporul românesc din Ungaria și Transilvania este unit în cugete și n simțiri cu conducătorii vieții politice românești*; azi ca niciodată poporul românesc cere cu inzistență drepturile ce i se cuvin și mai cu seamă azi ca niciodată cu prilejul adunărilor populare întreg poporul românesc a depus *jurământ sfânt, că niciodată nu va părăsi steagul și pe conducătorii partidului național român*.

Intre mărețele adunări populare din ăst an se numără, pe dreptul, și adunarea din *Șimleul-Silvaniei*, ținută la 8 noiembrie n. a. c.

Insufletitul popor sălăgian, nepoții mareului Simeon Bărnăuțiu, — bărbatul care prin cuvintele sale a luminat și aprins ca fulgerul și trăsnetul inimile celor 40 mii de români adunați la 3/15 maiu 1848 pe Câmpul libertății din Blaj. — a grăbit cu dragoste la adunarea din Șimleu, convocată prin fruntașii acestui ținut, să dea și el dovadă de alipire neclintită către steagul și conducătorii partidului național român.

Nici o urmă de oboseală nu se vedea pe fețele fraților sălăgeni veniți din mari depărtări la această adunare, iar când d. deputat *dr. Șt. C. Pop* le-a spus, că fiind timpul foarte înaintat, d-sa le va vorbi pe scurt despre situația politică, întroaga adunare a strigat într'un glas: „*Vorbește domnule, măcar până mâne! Te ascultăm și flămânzi!*”

Cuvintele acestea a făcut impresie adâncă atât asupra oratorului, d. dr. Șt. C. Pop, cât și a celorlalți fruntași români, prezenți la această adunare.

Străinii, dar mai cu seamă ungarilor din Șimleu priveau uimiți la tabăra românească de aci, care era stăpânită de atâta însufletire și de bună seamă se vor fi cutremurat, văzând ovațiile frumoase și aplauzele frenetice cu cari frații sălăgeni au întâmpinat pe venerabilul președinte al partidului național și pe ceilalți fruntași ai vieții publice românești.

Când în salutul său d. *Andrei Cosma*, directorul „Șilvaniei” a amintit numele dlui *Gheorghe Pop de Băsești*, a iubitelui președinte al partidului național, poporul a făcut ovații foarte sgomotoase, cari au durat mai multe minute și ele s'au potențat la amintirea numelor vrednicilor deputați d-nii *dr. Ștefan C. Pop* și *dr. Alexandru Vaida-Voevod*, iar numele *părintelui dr. Vasile Lucaciu*, numit și „leul dela Șișești”, a stărnit aplauze frenetice, cari nu mai voiau să înceteze.

La propunerea dlui A. Cosma adunarea a ales cu însufletire de președinte al adunării pe d. dr. *Gheorghe Pop*, avocat în Zălau; iar de notari pe d-nii *I. Oltean*, preot și *dr. V. Vicaș*, avocat în Șimleu.

Numai pe proprietarii mici
din suburbiul Aradului îi poate interesa că în str. Kasza Nr. 3 și 6 avem un depozit bogat de

țevi de beton
acomodate pentru canalizarea ce se află acum în curgere. Prețurile cele mai convenabile.

PEPOLI și ÉBERLEIN
intreprinzător de zidiri betonice.
Telefon Nr. 675.

Președintele adunării după ce mulțumește pentru încrederea poporului, salută adunarea și pe oaspeții prezenți, între cari am observat pe următorii domni: *Gheorghe Pop de Băsești*, deputații *dr. Ștefan C. Pop* și *dr. Alexandru Vaida-Voevod*, *Gheorghe Pop* adv. în Zălau, *dr. Cassiu Mannu*, adv., *dr. Victor Deleu*, adv., *dr. N. Vicaș*, adv., *dr. Alexandru Aciu*, adv., toți preoții și mulți învățători din jur, o foarte frumoasă cunună de dame și domnișoare române și alții, al căror nume însă, probabil, îl voi fi scăpat. După acest salut președintele declară adunarea deschisă și dă cuvântul președintelui partidului național, dlui

Gheorghe Pop de Băsești.

Oratorul în cuvinte bine simțite salută pe cei prezenți la adunare, apoi explică pe înțelesul poporului rostul și însemnătatea acestor adunări populare precum și punctele principale ale programului partidului național, publicat în numărul 47 al „Pop. Rom.” din anul 1909, — și anume *egala îndreptățire a naționalităților, dreptul limbei românești, autonomia bisericeii și a școlii, sufragiul universal*, egal, direct, secret și cu votare în comune și *darea progresivă*. D. Gheorghe Pop de Băsești a vorbit cu mult succes despre absolutism și constituționalismul nostru, care, — spune oratorul, — e fals, căci el nici când nu se respectă. Indeamnă poporul să nu descurajeze în lupta grea pentru drepturi și să nu asculte de profeții mincinoși, iar la alegeri să-și dea votul pentru acei bărbați români, cari îi cunosc durerile și năcazurile și despre cari vor fi convinși, că ajungând în parlament vor lupta, pentru binele și înflorirea neamului românesc.

Vorbirea dlui Gheorghe Pop de Băsești a fost subliniată de dese aprobări, iar la sfârșitul vorbirii oratorului i-s-au făcut ovații îndelungate.

Dr. Vasile Lucaciu.

Părintele Lucaciu vorbește cu multă duioșie, despre suferințele grele ale românilor, aduse pentru susținerea și apărarea acestei patrii, care însă tratează pe români ca o mamă mașteră, fără de inimă. Parlamentul unguresc a votat o lege școlară legea lui Apponyi, (jos Apponyi! Sus cu el!) Prin legea aceasta contele Apponyi, pe atunci ministru al școlilor, și toți șovinistii unguri țintesc împedirea culturii noastre naționale, deci noi, românii, trebuie să luptăm, că parlamentul să șteargă această lege barbară. (Aprobări). Este o lege mult mai puternică, legea firei, care se arată în limba fiecărui popor. Cuvântul acestei legi a spus, acum două veacuri, că fiecare popor numai în limba sa se poate cultiva. Deci e imposibil, că legea aceasta numai pentru noi să fie nedreaptă.

Respectăm toate limbile, dar o iubim pe a noastră, căci ea ne este foarte scumpă. Nu ne răsvrătim contra legilor țării, ci cerem îndreptarea relelor. Aceasta o facem nu numai în interesul nostru, ci al tuturor popoarelor din țară. (Aprobări).

Oratorul spune apoi, că în schimbul jertfelor de bani și sânge, pe cari le aduce poporul românesc din această țară, statul să înființeze gimnaziile, școlile și academii de agricultură, gimnaziile, o academie, care să cuprindă toate facultățile, toate cu limba de propunere românească. (Aprobări vii.) Iar în ținuturile locuite de români, statul să trimească învățători ambulanti români, cari să învețe și pe poporul nostru și să-l lumineze asupra foloaselor unei economii mai raționale. (Aprobări).

Trebuie să protestăm, spune oratorul, cu toată căldura și lumina din inimile noastre contra contelui Ștefan Tisza, a celui mai neîmpăcat dușman al nostru, care într-o conferință ținută în Budapesta a spus, că în Ungaria numai o singură națiune are drept de viață, iar celelalte să fie numai ca niște rămășițe, cari apoi, cu timpul, să fie silite a se contopi în națiunea ungurească, și prin urmare, să se înființeze statul unitar național maghiar. (Protestări puternice contra lui Tisza, *Mangra* și a altor renegați. Piară renegații și ticăloșii!) Tisza și toată porodița lui, uită însă, că Ungaria nici când n'a avut o singură cultură, și că ea nici când nu va avea-o, deoarece aici locuiesc mai multe popoare, cari toate își au și trăiesc în cultura lor proprie. (Aprobări șgomotoase).

Să ținem strânși laolaltă, — încheie oratorul, — și să luptăm cu toții pentru izbândirea progra-

mului partidului național, care voeste o politică pentru toți: fericirea tuturor popoarelor acestei țări și drepturi pentru toți. (Ovații și aplauze îndelungate).

Dr. Alexandru Vaida-Voevod.

De o vreme încoace, spune oratorul, în poporul nostru, obișnuit cu jugul de secol, trece ca un fior suflul puternic al conștiinței naționale, și ne bucurăm cu toții, că acest fior a străbătut și în inimile vrednicilor nepoți ai marelui Simeon Bărnuțiu, născut și el în părțile acestea. D. Vaida aduce laudă bravului popor sălăgean, care la alegeri a stat cu credință pe lângă steagul partidului național și a păstrat cu vrednicie cinstea acestui steag, și spune, că acesta este numai un început bun de muncă, dar trebuie să lucrăm încă mult, deoarece lupta pentru drepturile noastre cere o luptă lungă și mare, dar impunătoare. (Aprobări).

Avem de-a face cu un dușman vechiu, dar par'că Dumnezeu vrea să schimbe vremile. Căci acel Tisza, care până acum lupta din rășputeri pentru ca sufragiul universal adevărat să nu devină lege, și astfel popoarele țării să nu capete drepturi, și care a voiț ca noi să ne certăm, și astfel să ne poată frânge rândurile slăbite, — acum, iată, el este silit să facă legi contra chiar a fraților lui.

După ce arată lupta nedeamnă a îngâmfatului conte Tisza contra drepturilor popoarelor din această țară, d. Vaida indeamnă pe fiecare să-și facă datoria de român, căci numai prin vrednicia noastră ne vom putea câștiga drepturi. (Aprobări vii).

Oratorul încheie cu dorința să putem prăznuim împreună ziua libertății neamurilor, când și românii să fie un popor liber și independent. (Aplauze și ovații îndelungate).

(Va urma).

Războiul italo-turc

Protestul Turciei contra anexării.

Din Berlin se telegrafiază: Pentru a împiedeca izbucnirea de excese pătimase împotriva sușilor italieni din Turcia, guvernul turcesc a ascuns pentru moment populației știrea despre proclamarea anexării Tripolisului.

Guvernul pregătește însă pentru reprezentanții poporului în parlament o declarațiune cu privire la anexare.

Consiliul de miniștri s'a ocupat ieri cu noua situațiune creiată de italieni și a hotărît să adreseze puterilor un proiect energetic contra anexării Tripolisului, adăugând că se va împotrivi anexării atâta timp cât va exista Turcia.

In 27 oct. Poarta — cum se anunță din Constantinopol — a înaintat marilor puteri o protestare contra decretului italian, care proclama anexarea Tripolitaniei și Cyrenaiceii.

Poarta consideră acest act ca nul, fără valoare în drept și în fapt, deoarece el e contrar principiilor elementare ale drepturilor oamenilor și fiindcă Turcia și Italia sunt în plin războiu, iar Turcia înțelege să-și păstreze și să-și apere cu armele drepturile sale suverane.

Pe lângă aceasta, proclamațiunea italiană constituie o violare a tratatelor, cari garantează integritatea teritorială a Turciei.

Meeting englez contra masacrelor din Tripolis.

Londra. — Aseară s'a ținut aci un meeting împotriva măcelurilor provocate de italieni la Tripolis.

A asistat la acest meeting o mulțime enormă și au luat cuvântul numeroase personalități politice din toate partidele.

Au sosit de asemenea aderări în scris dela numeroase alte personalități.

Cunoscutul publicist și filo-român Stead a criticat cu vehemență procedurile italienilor și masacrele în masă la cari s'au dat contra populațiunii Tripolisului.

Oratorul a povestit că, într-o convorbire avută acum câteva săptămâni cu sultanul Turciei, cu prilejul unei vizite la Constantinopol, suveranul turc i-a declarat că, imediat după procedarea Italiei, el a adresat o telegramă regelui Angliei și împăratului Germaniei, cerând intervenția acestora.

Regele Angliei n'a răspuns la telegrama sul-

tanului. Impăratul Wilhelm a răspuns că va însărcina pe ambasadorii germani să facă demersurile necesare în favoarea Turciei, dar a adăugat că dacă Germania va rămânea singură în acțiunea ei, neprijinită de celelalte puteri, această acțiune va rămânea fără rezultat.

Adunarea a adoptat apoi o rezoluție prin care protestează împotriva procedurilor italienilor.

Noul lupte.

Telegrame din Constantinopol spun că în lupta dela Derna au fost făcuți prizonieri soldați italieni din trei regimente.

Din Tobruk se anunță: Arabii au atacat pe italieni și după o luptă de două ore italienii au fost goniți din șanțurile dela Faruch. Italianii au avut 250 morți iar arabii 20 morți și 50 răniți.

La Tripolis.

Știri din Tripolis anunță că turcii au pătruns până la citadele după ce au cucerit cazarma cavaleriei și marele depozit de munițiuni al italienilor din tabăra dela Dschami-Terhiec.

Clocnire sângeroasă între arabi și italieni la Tunis.

Încăierări serioase s'au produs azi dim. în Tunis între mai multe-grupuri de arabi și de italieni; aceste desordine au fost repede aplanate și poliția a restabilit ordinea cu ajutorul câtorva detașamente de trupe. Au fost mai mulți morți și răniți în ambele tabere; mai sunt și multe victime printre sergenți de poliție; unul dintre ei a și murit.

Cu privire la turburările din Tunis se mai comunică următoarele amănunte din Paris:

Ieri au avut loc mari excese cu prilejul măsurării cimitirului arab, ordonată de autorități. Vre-o 4—5000 indigeni adunați în fața cimitirului au căutat să împiedece măsurătoarea.

Poliția a trebuit să intervie pentru a evacua locul și când arabii au organizat un atac cu pietre s'a adus în ajutor o companie de zuavi care a tras o salvă.

Au căzut peste 20 de arabi morți sau grav răniți.

Excesele au continuat în oraș unde mai mulți italieni au fost masacrați de arabi.

Trupele au intervenit din nou și au tras o salvă, omorând alți 40 arabi.

Toate cafenelele și localurile sunt închise.

Liniștea nu a fost restabilită decât spre sară.

Camera otomană și cruzimile italienilor.

Constantinopol. In cameră, ministrul de externe a răspuns interpelărei privitoare la atrocitățile făptuite de italieni la Tripolis și a declarat că aceste știri îngrozitoare au fost confirmate prin informațiunile oficiale, cari au fost primite mai pe urmă.

Poarta a adresat în ziua de 1 noembrie o protestare către puteri privitoare la atrocitățile comise de soldații italieni la Tripolis și cari vor lăsa o pată indelebilă în istoria acestei țări.

Poarta a mai adresat o altă protestare statelor semnatare ale actului dela Haaga și se speră că acest demers va fi bine primit și că se va pune capăt măcelului care a pricinuit o atât de mare mișcare în întreaga lume civilizată.

In orice caz, vom apăra până la ultimul om teritorul nostru, a spus ministrul de externe la aplauzele deputaților.

Camera a găsit explicațiunile ministrului satisfăcătoare.

Deputatul Hodja Said a cerut Porței expulzarea tuturor italienilor din imperiu.

O cursă întinsă turcilor la Tripolis.

Ziarul „Perseveranza” din Milano povestește următorul episod petrecut la Tripolis.

Un detașament de bersaglieri dela unul din

avant-posturi a jucat trupelor turcești renghiu interesant:

Bersaglierii și-au îmbrăcat indispensabilii peste pantaloni și cămeșile peste tunici și-și scoaseră funda albastră dela bonete, — astfel că semănau de departe cu arabii.

Trupele turcești crezând că au de a face cu arabi, lăsară pe bersaglieri să se apropie de avant-posturile lor.

De odată bersaglierii se repeziră cu baioneta la armă asupra turcilor și-i puseră pe fugă, cauzându-le mari pierderi.

Roma. — Ziarului „Tribuna” i-se comunică din Tripolis: Eri a sosit aici în crucșetorul american Chester ca să garanteze viața consulului și coloniei americane.

Consulul american a rămas foarte mirat când comandantul crucșetorului Chester i-a pus la cunoștință că a venit cu ordinul de a trece la loc sigur pe supușii americani, cari conform știrilor primite ar fi primejduiți în urma pierderilor italienerilor. Consulul a incredințat pe comandantul vasului că nimic nu-i adevărat din știrile ce le-au primit, toate sunt numai niște invențiuni mincinoase cu cari a fost servită agenția Reuter de un avocat din Malta. Adevărul e că supușii străini nu sunt amenințați de vre-un pericol și italienii sunt stăpânii situației. După aceste declarații Chester a plecat spre Nizza ca să facă ceva mai de folos decât aici.

Constantinopol. — Beyul Sevman deputat arab a sosit azi din Benghazi la Constantinopol și a povestit următoarele: Când cu 12 zile înainte de aceasta am plecat din Benghazi, orașul și portul era ocupat de italieni, însă de câte-ori italienii au căutat să pătrundă în interiorul țării de atâtea-ori au suferit înfrângeri sângeroase. În aceste împrejurări italienii întăresc orașul în chip modern, iar arabii se luptă vitejește prin focul bine dirijat al artileriei italiene. În cele din urmă italienii au fost înconjurați complet în Benghazi, însă n'au putut fi scoși afară. Armata turcă și arabă unită a capturat dela italieni 5 mitralieze. Italienii sunt aprovizionați de pe mare cu toate cele trebuincioase. După părerea beyului Sevman italienii nu vor pătrunde nici odată în interiorul țării.

CORESPONDENȚE

DIN BUCOVINA

Cernăuți

— 8 nov. n.

Vremuri grele. Moartea unui boer român. Eveniment literar.

În Bucovina, în țara libertăților — după părerea multora, cari ne-au necunoscut numai în treacăt, — se petrec lucruri nemai pomenite. Ordinea publică a ieșit din vigoare, iar drepturile noastre sunt șterse, par'că am fi niște cetățeni tolerați, cărora li s'ar putea în orice timp zice: Cântați-vă de drum. Elementul românesc e pretutindeni amenințat în existența sa. Nu trece o săptămână, ca să nu înregistrăm vr'o procedură ilegală a guvernului față de români. La denumiri în posturi suntem trecuți cu vederea. Cererile noastre juste pentru deschiderea școlilor românești în sate mixte, unde reprezintă majoritatea locuitorilor sunt disconsiderate. Înzădar bat drumul delegațiunii de țărani cu căciula în mână dela prefect până la președinte, să li-se dea, ce li-se cuvine prin lege. Totdeauna aceiaș făgăduință și acelaș răspuns: Vom cerceta. Trec însă ani și peste cererile cu sute de iscălituri, adunate dela atâți țărani, în cari mai bate o inimă românească, se așează praful, iar acel „Vom cerceta” nu se mai împlinește. Liceul românesc din capitală e adăpostit în niște cazarme mizerabile, de țî-i mai mare rușinea, când vezi deosebirea între edificiul nostru și cel străin. Statul are pentru toți bani, numai pentru români nu... Și câte de aceste

am putea înșira!? Dar să nu abuzăm de răbdarea cetitorului, ci trecem la isprăvi mai recente, cari vor caracteriza pe deplin „libertatea noastră.”

În ultimul deceniu au fost treziți rutenii, de învățătorii și deputații ucraini la cunoștința națională. Acești învățători fanatici însă s'au făcut propovăduitori mari ai urii contra românilor, — care a și încolțit în inimile țărănilor naivi. Românii cari au mai rămas în aceste comune rutenizate trebuie să îndure multe din partea acestor venetici, dacă îndrănesc, să se numească români. Învățătorii români din satele mixte trebuie să umble înarmați, dacă nu voesc, să cadă victima samovolnicilor ucraine. Că se sparg și geamuri, e lucru evident. Par a se întoarce vremurile de demult, timpul interregnumului!

Guvernul, ca guvernul tace și se bucură, că vede arzând luminarea la căpătâiul nostru.

Am așternut aceste lucruri în fuga condeiului pe hârtie, ca să arăt, că și românii din Bucovina n'o duc, ca în sânul lui Avram. Răbdăm multe din partea străinilor cutropitori, cari ar voi, să ne vadă șterși odată de pe acest petec de pământ. Mulți vor zice, e vitregia vremurilor. Ba e lipsa noastră de organizație națională, de conducători energici și destoinici, cari să intervie prin puterea cuvântului lor, când o cer referințele. Suntem noi slabi sau stăinii tari?

Departee de patria sa iubită s'a stins în Berlin bravul român modest cav. de Grigorcea. Pin moartea acestui bărbat, distins cu ordinul coroanei de fier noi bucovinenii am pierdut un om însemnat și devotat cauzei naționale, care a adus servicii însemnate neamului nostru. Drapelul negru atârna în timpul morții sale pe Palatul Național, arătând jalea noastră pentru cel trecut la cele eterne. Corpul defunctului a fost adus din Berlin și înmormântat în Carapcin p. S. Iarăși un boer mai puțin! Dormi în pace.

După atâtea lucruri triste, cari vor fi stărnit o adâncă mahnire în sufletele cetitorilor, vom înregistra un fapt îmbucurător. Cântărețul Bucovinei G. Rotică, a cărui talent a fost apreciat de lumea literară din regat și a tipărit de curând în tipografia „Școala Română” din Câmpulung o a doua ediție a poeziilor sale.

Suntem incredințați, că publicul cetitor va primi cu mare dragoste și acest volum, care după unele modificări esențiale, e o întregire a primului volum. Dorim tânărului poet noroc și succes în cariera sa literară.

Correspondent.

Concertul Rădulescu în Beiuș

În 6 l. c. Fil. soc. Fond. de teatru din Beiuș a aranjat un concert cu distinsul concurs al d-lui Ionel Rădulescu. Absolvent al clasei de operă a d-lui Popoviciu—Bayreuth, d-sa dispune de o excelentă școală.

Tenorii lirici sunt foarte rari, peste tot. Tenorul liric I. Rădulescu e de talent, avem deci cele mai frumoase și întemeiate nădejdi, că acest tânăr va aduce încă multă cinste românilor. Vocea d-sale melodioasă, de-o negrăită dulceață, fascinează, și învalue sufletul... te simți în alte lumi, de-asupra banalităților.

Aceasta e forța adevăratei arte, care își îndeplinește chemarea: înaltă!

Netăgăduit, că pentru a înțelege arta, se cere o adâncă pricepere, iată de ce mulți nu se pot încălzi de muzica clasică.

D. Rădulescu face parte dintre acei cântăreți, cari simt arta și cântecile sale sunt din suflet cântate.

Aplausele auditorului fermecat, cari nu mai conteneau, dovedesc pe deplin succesul acestui festival artistic.

Ne-a cântat din Schubert „Pe mare”, „Tu ești odihna” și splendida „Lauda lacrimilor”, cu predare discretă, la nivel. A fascinat cu „Ideale” de Tosti, „Adio” de I. Brătianu, cu cuvintele splendide ale lui Eminescu, l-a cântat frumos, furișându-ne lacrimi în ochi... „Foaie verde de bujor” — Kirchner, „Mugur-mugurel” — Dima, au plăcut foarte mult. „Moțul la drum”, și mai mult. D. Rădulescu ne-a cântat duioasa doină cu interpretarea cea mai desăvârșită din câte am auzit până aci. D-sa este cel care o cântă întocmai cum simte moțul îndurerat de soarta tristă de-a „cersi din

poartă 'n poartă”, câtă vreme munții lui falnicî aur poartă!...

Cântărețul entuziasmat de însuflețirea distinsului public, a mai cântat la urmă bucăți naționale afară de program.

Îi mulțumim din inimă d-lui Rădulescu pentru că ne-a făcut părtașii acestei plăceri sufleteste, a cărei amintire rămâne.

Lumea, ademenită poate de speranța că-l va mai auzi, se adunase în sala-restaurant; o lume, cum de mult nu văzuse Beiușul.

D. Rădulescu, vesel de mulțumirea ce-i procurase acea frumoasă seară, a binevoit să mai delecteze publicul încă cu câteva doine, doine cum numai noi avem... Însuflețirea publicului a izbucnit din nou.

Zicându-i la revedere, îi dorim isbândă pe calea grea dar frumoasă ce-i stă înainte.

Acompaniamentul ținut de dragălașa noastră pianistă dșoara Valeria Stefanica, a mulțumit perfect pe toți. Un frumos buchet din crisanteme a fost gingașa răsplată a prestațiunilor d-sale. — h.

Litere

— Arte —

Științe

LA NOI IN SAT.

I.

La noi e bucurie mare,
De răs și glume-i satul plin,
Azi se cunună fata Floarei —
Se umplu cupele cu vin.

Și mese pun afară 'n curte,
C'asa-i la oamenii cu stare,
S'adună doar rudeni multe,
Vecini, sūraci și satu-i mare!

S'a 'ncins apoi o veselie,
Cum n'a mai fost la noi în sat,
Cântau cu foc și lăutarii
Cum nici odată n'au cântat...

II.

Dar colo 'ntr'o căsuță mică,
Ardea opașul la pat,
Iar la icoana Maicii sfinte,
Un suflet blând a 'ngenunchiat.

„Ce țî-am greșit o prea Curată”,
— Șoptește-abia, cu plânsu 'n glas —
„De mi-ai luat acum iubitul, —
Și-așa săracă am rămas”...

Roza Covrig.

Ibsen

— O analiză fragmentară —

Autoritatea lui Ibsen totdeauna a fost mare și necontestată, dar nu aș putea spune că ar fi fost cândva popular; colosul nordului a fost mai mult admirat decât înțeles. Publicul nîcînd nu a știut să scape de aversiunea, ce o stărnește o notiă străină, particulară a operelor sale. Publicul din fire lenș nu se angajează la munca migăloasă a analizei, ci alege partea mai ușoară: a ascultat de apostoli și de admiratori, — a recunoscut și a proslăvit pe Ibsen, ca pe un zeu.

Ibsen de fapt a creat epocă. Stă neclintit ca o stâncă, și numai greu poți străbate căile piezișe ale gândurilor sale. Acum după ce a murit și mai greu poți străbate căile lui, ce duc spre culmi.

Intensitatea efectului nemijlocit, stărnit de o operă de artă, depinde fatalmente de mii și mii de amănunte trecătoare. Și cum aceste amănunte instantanee se pierd în cursul veacurilor, pierde și opera din farmecul ei deodinioară. Dealtfel asta e soarta comună a tuturor creatorilor. Oare operele lui Racine sunt pricepute și gustate azi în aceeași măsură, ca și în epoca lui Ludovic al XIV-lea?

Mai cumpănită pare învinuirea, că operele lui Ibsen uneori sunt prea mistice, nelămurite. De fapt

este ceva adevăr în învinuirea aceasta; numai că publicul tocmai așa poate fi învinuit, ca și Ibsen.

A fi nelămurit un lucru, înseamnă că-l pătrunzi cu anevăie, sau de loc.

Ei, dar cu cât e mai dezvoltat intelectul și fantazia cetitorului, cu atât se deslușește nelămuritul acesta, se împrăstie negura.

Unii au îndrăzneala să-l acuze, că a împrumutat idei și concepții. Jules Lemaitre în hiperzelul său de a apăra literatura popoarelor latine de „invazia” nordică, a acuzat pe Ibsen, că ar fi plagiat pe scriitoarea franceză, Georges Sand. Se înțelege, acuza a fost gratuită. Totuș socotește, că merită să amintesc în treacă marea deosebire dintre Ibsen și Sand.

Precum concepția universală se deosebește de reflexiile asupra amănuntelor; precum perspectiva complexă se deosebește de cercetări specialiste, — așa se deosebește Ibsen de Sand.

Georges Sand a luptat pentru desrobirea femeii, deasemenea și Ibsen a sărit în apărarea femeii asuprite; numai că până ce Georges Sand nu are alt subiect, până atunci la Ibsen subiectul acesta e numai o parte întregitoare a ideologiei sale originale. Scriitoarea franceză se epuizează în divinizarea dragostei. La Ibsen iubirea întregeste complexul organic al concepțiilor.

Subiectele lui Ibsen sunt mai vaste, mai universale, mai superioare: viața însăși în întregimea ei, cu toate particularitățile și relațiile ei diferite.

Precum avem filozofii culturii omenești, tocmai așa există și dramaturgii culturii, cari studiază coherența lucrurilor din univers și valoarea actualei întocmiri sociale.

În acest punct zace însemnătatea nespuse de mare a personalității sale, și prin aceasta se deosebește de toți ceilalți scriitori.

Dela greci nu am mai avut pe altul. Ibsen într-o privință poate fi privit ca antagonistul marilor meșteri greci.

Fantoma îngrozitoare a sortii plutește deasupra creațiilor sale, taman ca și la tragedianii greci. Iar antagonismul consistă în faptul, că Sophocles a scris dramele omenești fericite, iar operele lui Ibsen reoglindesc viața sbuciumată, desnădăjduită a unei epoci de radicale transformări. „Fatalitatea” grecilor a devenit patologie la Ibsen.

Combinarea factorilor somatici cu motive psihologice, constituie o caracteristică a concepției sale.

O altă caracteristică: lipsește cu desăvârșire religia.

Ibsen vede numai omul, lăsat singur pradă sortii. Nu crede în puteri suprapământene. După concepția lui, omul este stăpânit de legile forțelor interne, ceea ce determină orice impuls și manifestare: în consecință proclamă principiul călăuzitor: privilegiul individualităților superioare și puternice.

Între aceste trei respântii se extinde perspectiva uriașă a lui Ibsen, ca o mreajă nespuse de mare, care cuprinde lumea, cu toate acelea ce sunt întrânsa.

Ibsen a lărgit acțiunea dramei, precum Zola a lărgit cadrele romanului.

Ibsen a adus pe scenă toate nevoile noastre ascunse și neascunse, anomaliiile, ce ne persecută în actuala ordine socială, a desvălit plastic ștele încurcate ale minciunilor convenționale și a ridicat sus idealul cuprins în cuvintele: energie liberă.

Grandios aspect, în care prezentul se contopeste cu viitorul. O măreață galerie: Ostwald, Rank, Nora, Hedda Gabler, Solmes, Borchmann și Brank. Ei nu mint niciodată. Stăpâniți de forța internă a voinții neînfrante, ei merg drept înainte.

Trad. de Cerdac.

Scrisoare

Diaconului Grigore Prundea

Iubite Grigore!

„Vai de cel care nici cald nici rece nu este!”

Nu căta să te superi de cuvintele acestea. Tu știi, și vezi și simți, că nu le spun cu mânie. Nu cu mânie pe tine, ci pe duhul vrăjmaș sufletului tău și miilor de suflete pe care le văd, le aud, le simț în juru-mi, mai aproape și mai departe și foarte departe, dincolo în America și mai vârtos aci, aci la noi, în Europa mult lăudată și mult încercată, cu „inima” ei care se împietrește pe zi ce merge.

Și tu știi că nu sunt dela mine cuvintele acelea. Dar că sânt pentru noi toți! — Tu știi! că-mi deschid inima cu strigătele ei sincere, întregi și fără teamă, cu rânile ei și cu bucuria ei bogată în lacrimi și în suspine. Și lasă-mă să-ți deschid inima! Nu fii „temperat” în ceea ce trebuie să scape și să desăvârșască viața noastră, sau s'o sfărâme când nu va mai fi în puterea noastră s'o scăpăm sau s'o apărăm! Tu să nu fii temperat. Gândește-te bunăoară la un iurist dela care ași avea nevoie imperioasă să cer informații; și el n'ar ști repede pe din afară „textul” sau „legăturile” chestiunii care mă roade, în care văd salvarea și liniștirea mea. Ar trebui el să mă „concedieze” ca pe un naiv sau fanatic sau „nechemat”? Numai actualitatea concretă are dreptul și rațiunea la informații și îndeletnicire? Actualitatea spirituală, deșteptată și stimulată de presimțirea neîndoioasă, nu are și ea drepturile acelea? — Dar iuristul nici n'ar pregeta. El știe, cel puțin în chip vag și general, tot ce întră în cadrul cunoștințelor sale și odată cu educația lui specială s'a identificat cu cunoștința și sentimentul datoriei față de spiritul specialității sale.

Dar dacă în mine s'a deșteptat toată greutatea legăturilor vii cu Dumnezeu și a responsabilităților față de El, dacă momente foarte reale și de natură multiplă ale vieții chiar au sfărmat cătușe de odinioară, cătușe de aur și de argint și de fier, și au spart poșghițele pseudoculturii și ale pseudo-civilizației care crescuseră făpturile mele, și m-am aflat fără căutarea și vrednicia mea ia-asa pe pământul furnicat de neastâmpărul și nesațiul semenilor mei, ca renăscut, cu cerul deasupra mea, cu duhul ca o holdă de flăcări prelingând și mistuind minciunile vremii nouă, minciunile făgăduitoare și amenințătoare cari hrănesc și formează din porunca și sub scuturile autorităților toate mințile și inimile cari aspiră la un loc sau un locșor „de drept” în alcătuirea socială și cetățenească a „oamenilor”: dacă s'a săvârșit mutarea asta organică în mine, fără s'o fi făcut eu, și mai vârtos fără pregătiri clasice și convenționale, și dacă grăuntele stărei acesteia de simțire și de conștiință crește, se'ntărește, se'mbogățește cu flori și cu roade de câteori mă răcoresc din isvorul care singur se identifică și este de o făptură cu duhul acesta, să mă rusinez, să mă îndoiesc; să mă tem, să mă fac vinovat de păcatul mortal al negărei, batjocoririi și interpretării „comode și practice și actuale” a duhului care nu e din lumea aceasta, și ale lumii acesteia le privește cu durere sau cu mânie nedubioasă?

Dumnezeu m'a ferit să am nevoie de „iuriști”. Altfel i-aș fi consultat, aș fi căutat contactul lor nu numai pentru cauza mea, dar pentru cauza în sine.

Acesta e felul meu, de el garantez și cu oameni cari s'ar îndoii de asta n'aș sta de vorbă.

Dar iată, tot ce trăește și muncește întru mine se convinge pe zi ce merge, sprijinit de minte și de inimă, de însemnătatea fără asemănare posibilă a „credinței creștinești celei drepte” pentru tot ce se 'ntâmplă și se face și se cugetă și se proiectează pe întreg pământul! Și tu ești „teolog”! Te vei pune tu „mai prejos” de omul tuturor celorlalte chemări privilegiate și neprivilegiate? Sau te vei potrivi lui făcându-ți „rezerve de competență”? Când zbiară o oare de pe marginea prăpăstiei la tine? Isus numai cu ucenicii se întreținea despre înțelesul și rostul și drepturile „Evangheliei”? Ce 'nsemnează pentru „practica” creștinismului, Maria sora lui Lazar la picioarele Domnului, ascultând și cîntărind Cuvântul? De când au uitat creștinii însemnătatea dublă a tuturor icoanelor evanghelice, însemnătatea cu condițiile istorice pe de o parte și cu condițiile simbolice spirituale pe de alta!

„O să facem noi lumea altfel decât este?” scrii tu.

Și mai la vale: „Nu face și tu ca creștinii dela începuturi, cari se sărguiau a trăi și a fi ca Christos”.

Grigore, Grigore, sărmâne frate! Dacă nu'ți răspund cum știi și se cuvine mai ales la acestea din urmă, să mă ierte Dumnezeu, că mi-e milă de tine și văd și 'nțeleg ce sălaş nevrednic s'a pregătit întru tine pentru duhul adevărat și drept al neșchimbătoareii evanghelii! Dar iată, voi netezi rana aceasta a sufletului tău, de care tu n'ai habar, cu mila unui fapt și a unui cuvânt istoric dintr-o epocă ceva mai depărtată de „creștinii de începuturi”.

Aș putea să-ți aduc aminte de câteva cu-

vinte ale Mântuitorului și de altele ale lui Petru și Pavel, ca să vezi ce concesiuni ușuratece și nelegiuite au fost făcute în decursul vremurilor duhului luman și părintelui minciunii, concesiuni pe care tu le utilizezi în neștiință, că le-ai aflat ca tradiție de școală sau Dumnezeu știe în ce forme ale felului de a cugeta, de a trăi și de a făptui...

Dar te duc și dinadins într-o epocă de tristă memorie a bisericii surori de apus... În epoca în care Francisc de Assisi cerșea „voea” și binecuvântarea poporală! Paul Sabatier, unul din cei mai luminați biografi ai lui Francisc de Assisi, scrie, la pagina 113 a lucrării sale așa de minunat documentată și așa de frumos scrisă, aproape ca adevărat poem în proză:

„Într'un consistoriu care avusese loc între cele două audiențe, câțiva dintre cardinali exprimaseră parerea, că inițiativa Penitenților de la Assisi era *novatiune* și că felul lor de trai era *prea mai presus de puterile omenești*. „Dar, replică Giovanni di San Paolo, dacă se prinde, că a observa desăvârșirea evanghelică și a se închina ei cu legătură sfântă este un lucru nou sau cu neputință, nu aduce aceasta cu sine încredințarea de sacrilegiu împotriva Mântuitorului autorul Evangheliei?”

(Sfârșitul în n-rul viitor.)

Cărți

Poezii, de G. Rotică. 109 pag. Prețul 2 cor. — Hârtia bunicică, prețul frumuseții și versurile urâte. Ele par'că ar spune ceva și nu ne spun nimic. Greoaie și plictisitoare adeseori, miroase dela început a câmp, dar nu a câmp înverzit, plin de seva proaspătului, ci a câmp mocnit, veșted, încetoșat. Imi amintesc de bardul francez al câmpului, de Mistral... Câtă viață sănătoasă de țară și cât parfum de fân. Cu toate acestea, d. Rotică deși ne spune că n'a cunoscut *leandrii*, ci numai *bujorii* și a dormit „în toale jilăvite” (ceea ce poate fi o exagerare), totuși în alte versuri ne spune că are acasă la fereastră o *zambilă*, pe care o deplânge când o vede ofilindu-se. Și un moșneag care din întâmplare a trecut pe acolo îl muștră:

Tu plângi moartea unei flori
Tu plângi dorurile tale,
Și ți-o spui de atâtea ori
Numai a ta stearpă jale”.

Desigur, *bujorii* acestor versuri fără ritm, cari formează personalitatea poetică a autorului, au tins zadarnic să se transforme în *zambile*, căci *zambila* s'a ofilit în atmosfera versurilor dlui Rotică.

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?”

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fl. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librărilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Str. Zece Mai, 3.

Dr. DUMITRU POPA

Medic universal. Fost medic de clinică și spital.

Specialist în morburii interne, de femei, de copil și de urechi.

ARAD

Și-a transpus locuința în strada Deák Ferenc Nr. 35. (Librăria diecezană).

Consultațiuni: 8—10 ore a. m. și 2—4 ore p. m.

INFORMAȚIUNI

Arad, 10 noemvrie n. 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță deocamdată vreme neschimbată.

Prognostic: vreme neschimbată.

Temperatura la amiază a fost de 11°4 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klgr.)

Grâu pe octomvrie	Cor.	11.83
Secară pe aprilie	"	10.33
Cucuruz pe maiu 1912	"	8.45
Ovăs pe aprilie 1912	"	8'63

Matilde Serao

Dela moarte la viață

(Pagini de toamnă)

Vreau să-ți vorbesc încă — cetitoarea mea — despre iubita și palida floare, bogată de petale subțiri — ce sunt, când roze, când de un lilas seducător, când de un galben seducător — vâșnic însă palide. Și de ce să-ți vorbesc despre ele, draga mea cetitoare? Tu iubești de multă vreme palida floare care, născută pentru melancolia mormintelor, a pătruns prin saloane ca să-ți dea o ușoară notă de tristețe: a avut cinstea să trăiască, câte odată, între mâinile tale și la brânul tău și să cadă încet, încet în agonie fără spasmi, cum știu atât de bine să moară florile. Pentru ce eu, care de ani de zile vorbesc dragei mele cetitoare despre floarea mult vestejită, al cărui miros fin și sugestiv ne face să lăcrămăm, trebuie să mai vorbesc despre ea?

Crisantema a învins: floarea mormintelor a cucerit toată lumea florilor; ea se găsește în imensele parcuri ca și în micuțele grădini; ea e cultivată de marii floricultori ca și de umilii grădinari; și în sîruri, în buchete, în grupuri, vestejita floare a ascunselor și de netălmădit tristeti, domnește prin saloane și saloane, unde se suride și unde se găndește, unde se fîlțrează și unde se lucrează.

Crisantema a cucerit până și butoniera celor mai eleganți! Acuma, vrednicii cultivatori obțin crisanteme de colorile cele mai ciudate — totdeauna însă palide, draga mea — de toate mărimile, dela micuța crisantemă ce pare un biet butonaș, până la mari crisanteme ce par niște floare-soareli; acum se fac expoziții de crisanteme cum altădată se făceau de tulipi! Floarea cimitirelor ce apărea numai toamna, odată cu melancolia lui noemvrie, acum își face apariția încă și în mai și iunie: și sunt pline straturile de ele și de jur împrejurul grădinei, e o adiere de flori gingașe și o undă de parfum ce predispoze la plâns! Dar ce să mai glorificăm sărmana crisantemă?

Acum, triumful ei e universal: din Anglia, de unde începu moda, acuma crisantema a cucerit lumea. Ea e palidă și tristă; ea vorbește despre întreaga cădere a lucrurilor umane; ea vorbește despre sfârșitul oricărei dragoste, oricărei dureri; ea are neînvinga culoare ale lucrurilor stinse, moarte. E floarea spiritului și a sufletului; nu sunt ochi voioși sau gânditori cari să nu o iubească; și nu sunt inimi de femei cari, în mod tacit, să nu o adore. E floarea ce place lacrimilor îngropate în adâncul inimei!

Jean Antohi.

† **Paul Budiu.** Miercuri la ora 4 p. m. și-a închis ochii în vecie veteranul profesor, sufletul blând și ales în mângăierile căruia 32 generații de vîrstare plâpânde de român și-a câștigat conștiința de om și român. O boală grea, de care a suferit de câțiva ani l-a doborât în vîrsta bărbătească de abia 58 de ani.

La această veste dureroasă vedem, că nu va fi un tânăr care să nu sfarme măcar o lacrimă de pietate după prea iubitul lor „domnul”, cum îl porecliseră pe profesorul Paul Budiu, elevii lui iubitori. Căci toți îl iubiau, tuturor le era drag acest nobil și inteligent bărbat, care și-a dedicat viața pentru întărirea și luminarea neamului său adorat.

Corpul profesoral a dat următorul anunț funebru vestind trecerea din viață a unui coleg stimat și iubit:

Cu inima îndurerată anunțăm tuturor amicilor și cunoscuților noștri, că colegul nostru **Paul Budiu**, profesor la gimnaziul greco-oriental român din Brașov, în anul al 58-lea al vieții și în al 32-lea al activității sale profesionale

și-a dat sufletul în mâinile creatorului miercuri, în 26 octomvrie v. la 4 ore p. m. Dumnezeu să-i facă parte de lăcașul etern al celor drepti! Brașov, în 27 octomvrie v. 1911. Corpul profesoral dela școalele medii gr.-or. române din Brașov.

Odihnească în pace!

Serată literară în Arad. Duminecă, 12 noemvrie n., ora 8 seara, muncitorii români din Arad, aranjază în sala „Mille-nium”, o serată literară, urmată de conferință, declamații, muzică instrumentală și monoloage. Muncitorimea română este invitată a lua parte în număr cât se poate de mare la aceasta serată literară.

Intrarea liberă.

Logodnă. Valerica Albu și dr. Emilian Sfetcu avocat din Mercurea logodiți. Felicitări.

Cununie. D. Cornel Crăciunescu și d-soara Elvira Olariu își celebrează căsătoria în ziua de 12 noemvrie st. n. în Teregova.

Necrolog. Ioan Horșa, paroh și vprotop onorar, a reposat în Domnul în anul 68 al etății, 43 al preoției și al fericitei sale căsătorii. Inmormântarea s'a făcut azi la ora 2 după amiază în cimitirul de lângă biserica gr. cat. din Biia. Fie-i tărâna ușoară.

Domnul dr. Teodor Mihali călătorind în România, împreună cu d-na Mihali spre ași vedea rudeniile din București, s'a oprit la Sinaia, ca să prezinte omagiile lor regelui și reginei, ai căror oaspeți au fost în repetite rânduri.

Regele i-a invitat la un dejun în castelul Peleş.

Incercare de spargere la banca Austro-Ungară. Ieri tocmai în momentul când trei renumiți spărgători de meserie încercau să pătrundă în filiala băncii Austro-Ungare din Maehrisch-Ostrau au fost surprinși de jandarmi și arestați.

Bere cu șase mii de ani înainte. Zilele trecute renumitul dr. Karl H. von Klein a ținut în Chicago o conferință, în care și-a dat silința a dovedi, că Egiptenii au cunoscut berea cu șase mii de ani înainte de asta. Ei nu numai că cunoșteau berea, dar pentru ei era și o beutură foarte favorită.

Scrierile vechi egiptene ne arată, că ei cunoșteau patru feluri de bere.

Limba indienilor în muzeu. Profesorii și direcțiunea universității din California au luat pe plăci de fonograf 100 de cuvinte din limba indienilor și asemenea și în traducere pe hârtie, pe cari le vor depune în muzeul universității ca un fel de suvenir din o limbă care se stinge și care a domnit în timpurile vechi acest pământ american.

În urmărirea lui Pantelimon. Autoritățile din Tg.-Neamț sau, mai bine zis, jandarmii, neputând pune mâna pe banditul Pantelimon se mulțumesc ca să prindă mereu pe câte un „tăinuitor” care este arestat și trimis parchetului pentru vina că a dat de mîncare sau găzduit în vre-o noapte pe mult căutatul bandit. Astăzi au fost aduși la parchet și înaintați instrucției Grigoraș Pantelimon, Th. Irimia-Cucoș și Al. Gh. Apostol, toți ciobanii din Răucești cari, după ce li s'a luat câte un interogator, au fost depuși în arestul preventiv.

Acești oameni nu neagă faptul ce li se impută. Dimpotrivă, neavînd nimic pe sufletul lor, au făcut complete declarațiuni, arătînd, între altele, că prin iunie trecut, au ospătat pe Pantelimon. N'au denunțat autorităților acest fapt, fiindcă banditul i-a amenințat și, se înțelege, aveau frică să nu se răzbune împotriva lor.

Cu aceștia, numărul celor arestați e 15 și probabil că vor urma și alții, căci sunt mulți dintre acei cari au dat de mîncare lui Pantelimon, fie de frică, fie din pură simpatie către acest bandit, care se bucură de oarecare popularitate prin satele din împrejurimile Tg.-Neamțului.

O căsătorie în inchisoare. Ieri a avut loc în inchisoarea militară din Petersburg căsătoria căpitanului de artilerie Postnikov, condamnat pentru înalta trădare la 8 ani deportare în Siberia, cu o cântăreață germană sora văduvei lui Butorlin.

Tânăra soție va urma pe soțul ei în Siberia.

70.000 tone cărbuni pustiiți de flacări. Magazinele de cărbuni ale societății Warren Coal Co. din So. Boston au ars cu totul.

Focul a nimicit șaptezeci mii tone de cărbuni, adică întreg magazinul companiei pentru liferarea din iarna viitoare.

Textul convenției secrete dintre Franța și Spania. „Ziarul Matin” oferă ca ultimă senzație cuprinsul convenției secrete încheiată la 3 octomvrie 1904 între Spania și Franța.

„Le Matin” adaugă, că avea documentul de multă vreme, dar a trebuit să aștepte încheierea tratativelor franco-germane.

Convenția cuprinde 16 articole.

Primul articol spune, că prin acest tratat Spania se asociază declarațiilor franco-engleze din Aprilie 1904 cu privire la Egipt și Maroc.

Al doilea articol cuprinde hotărâri asupra sferei de influență a Spaniei în nordul Marocului.

În această zonă de nord, Spania are aceleași drepturi, ca și acelea, pe cari le-a obținut Franța în restul Marocului prin convenția anglo-franceză.

Spania se obligă însă a nu întreprinde nici o acțiune, în baza drepturilor ce le are, fără o înțelegere anterioară cu Franța.

Franța se obligă și ea, că în timpul primei perioade a convenției care este de 15 ani să încunoștiințeze dinainte Spania de toate demersurile ce va fi silită să le ia față de sultan, întru cât intră în discuție și zona de influență a Spaniei.

Celelalte articole ale convenției se referă la tariful vamal, datoriile statului și stabilesc în mod precis zona de influență a Spaniei.

Un interes deosebit prezintă articolul 7.

În acest articol Spania se obligă a nu arenda sau ceda cu nici un preț unei a treia Putere, teritoriile marocane ce i-s'au cedat ei.

De îndată ce va fi nevoie de o operațiune militară în numitele teritorii cele două Puteri vor trebui să fie încunoștiințate în mod reciproc.

În nici un caz nu se va face apel la o a treia Putere.

Mai târziu Franța nu va putea întreprinde nici o acțiune, fără o înțelegere anterioară cu Spania.

Convocare. Despărțământul Reghinului, apărător reuniunii învățătorilor gr. cat. din Arhidieceasa de Alba-Julia și Făgăraș în înțelesul statutelor sale și conform concludului luat în adunarea precedentă, își va ținea: **adunarea generală de toamnă** la 23 noemvrie st. n. a. c. în școala gr. cat. din Szászrégen—Reghinul-săsesc la care adunare, onorații domni preoți, ca directori școlastici, spectatții membrii fondatori, ordinari și ajutători, precum și toți aceia cărora le zace la inimă cauza învățământului elementar, prin aceasta cu toată onoarea sunt invitați. Programul:

1. Ascultarea serviciului divin la 8 ore.
2. Exmiterea comisiunilor: a) pentru critica prelegerii practice; b) a celei pentru constatarea membrilor prezenți, culegerea taxelor și înscrierea de membrii noi și a c) celei pentru aprecierea disertației cetită în adunarea prezentă.
3. Ascultarea prelegerii practice: „Desvoltarea sunetului „i” după metoda fonomimic, combinarea și cetirea cuvîntelor de câte două sunete,” cu elevii din desp. I. de noul învățător local Alecsandru Moldovan.
4. Deschiderea adunării.
5. Cetirea protocolului luat în adunarea precedentă.
6. Preanonatul domn protopop tractual: Ariton N. Popa, va diserta tema: „Mijloace pentru promovarea educațiunei”.
7. Comisiunea aleasă în adunarea de primăvară pentru critica disertațiilor cetite atunci, i-și fac raportul, asemenea și cele de sub punct 2. litera a) și b).
8. Raportul biroului, casarului și al bibliotecarului.
9. Alegerea biroului pe un nou period de un an.
10. Alegerea disertantului pentru adunarea de primăvară.
11. Statorirea locului pentru ținerea adunării de primăvară.
12. Eventuale propuneri și afaceri curente.
13. Alegerea alor doi membrii pentru verificarea protocolului.
14. Închiderea adunării.

Reghin, la 5 noemvrie 1911.

NB. Onorații membri sunt rugați a se prezenta punctuos la ora prefilă și a se îngriji pentru plățirea tacselor curente și restante. — **Georgiu Maior**, președinte, **Georgiu Bucur**, notariu.

Spionaj bulgar în Dobrogea. Din isvor sigur se afirmă că de un timp încoace comunele din jud. Constanța de pe frontiera Bulgariei, locuite de

bulgari sunt cutreerate de spioni bulgari cari caută a lua diferite informațiuni.

Astfel se semnalează de o persoană de toată încrederea că în prăvălia d-lui Apartun Garabet din comuna Dobromir patronul prăvăliei a surprins pe mai mulți soldați bulgari și un sergent stând împreună cu Manole Ivan și Dragnea Petcu locuitori din acea comună, care le dădeau diferite informațiuni asupra situației armatei din Dobrogea.

Accident de aviațiune în Craiova. La orele 3 jum. d. sublocot. Negrescu urma să facă câteva zboruri de-asupra orașului Craiova.

Cum însă terenul pe care se afla aparatul Farman nu era destul de plan, îndată ce aeroplanul a fost pus în mișcare, după un parcurs de 150 metri pe ogoarele din fața regimentului 14 artilerie, aeroplanul s'a izbit în partea anterioară așa de tare, încît helicea s'a rupt, împreună cu scaunul pe care sta aviatorul, și aparatul s'a oprit brusc.

Din fericire, n'am avut de înregistrat nici un accident de persoane.

Pagubele suferite însă sunt serioase.

S'a telegrafiat la București ca să vie un mecanic pentru facerea reparațiunilor necesare, urmând a se vedea dacă mine d. sublocotenent Negrescu poate urma cursa la Severin.

În vederea ascensiunii ce se anunțase, se adunase o mulțime imensă, printre cari străluciau uniformele ofițerești.

Moartea unei savante. Zilele trecute a încetat din viață d-na Williamina Paton Fleming dela observatorul american „Garvard”.

Născută la Dundee, în Scoția, în anul 1857, a intrat la observatorul colegiului Harvaru în 1879, a fost numită șef al secțiunii fotografiilor astronomice. D-na Fleming ajutată de un mare număr de astronomi-femei, examina cu microscopul plăcile fotografice cu spectre solare. Până acum s'a obținut la Harvard, peste 55.000 plăci.

În catalogul Draper al spectrelor stelare ce a apărut în 1890, sunt înscrise spectrele a 10.351 stele până la mărimea opta.

Studiind plăcile fotografice cu spectrele solare, miss Fleming a găsit zece stele noi, din optsprezece câte s'au descoperit dela 1885 încoace.

De asemenea a descoperit prin același mijloc 21 de stele variabile.

Numele acestui astronom femeie va rămâne deci alături de acela al marilor astronomi dela Harvard.

Luptă cu teroriștii. Din Varșovia se anunță că duminica trecută după amiază pe la orele 3 jum., o patrulă polițienească escorta niște criminali când în centrul orașului se întâlni cu 3 teroriști. Aceștia voind să intervină în favoarea celor escortați, se iscă un schimb de focuri și cinci trecători fură răniți! Teroriștii se ascuseră în catul treilea al unei case, pe care polițiștii o asediară. Impușcăturile continuă până la orele 8 seara. Pe la 1 după miezul nopții reîncepură. La 6 dimineața polițiștii dărămară poarta casei și sub o ploaie de gloanțe urcară scara; un polițist fu rănit. Soldații din infanterie ciuruiră perețele cu gloanțe, pe la 12 jum. 4 mitralieze fură așezate pe acoperișurile caselor din localitate. Toți locuitorii casei asediate trebuiră să-și părăsească domiciliile. Până la 3 jum. p. m., se traseră vre-o 2000 gloanțe. Unele au lovit localul poștei. După un asediu care a durat 30 ore, poliția a pătruns marți în casa ocupată de teroriști. Teroristul Banansiok a fost găsit mort în mansardă, nu se știe însă dacă s'a sinucis sau a fost omorât de soldați. Ceilalți doi teroriști n'au fost găsiți până acum.

O poveste nostimă. Fiul unui bancher din B. a fost trimis de tatăl său la Paris ca să-și termine studiile.

După vre-o două săptămâni de petrecere, se încercă băiatul la cărți și perde toate paralele pe cari le avea. Atunci telegrafiază imediat tatălui său:

— Am pierdut portofelul cu toți banii; te rog trimite-mi alții.

Pe când se întorcea dela poștă, unde dăduse telegrama, se întâlnește cu un prieten al lui, om cu dare de mână și-i cere ca împrumut o mie de lei. Prietenul îi dă banii, băiatul să întoarcă la club, joacă și câștigă pe de-asupra încă trei mii de lei. Văzându-se cu bani, trimite tatălui său o altă telegramă:

— Am găsit portofelul, nu mai trimite.

A doua zi, băiatul, crezând că norocul îl urmărește încontinuu, se duse iar la club, jucă, și pierdu din nou toate paralele.

Ce să facă?... I-a depeșat iar babachii, și ca să nu se încurce, i-a depeșat astfel:

— Am uitat să-ți spun, că portofelul găsit era gol; trimete bani.

Stan.

Victima cinematografului. Un tânăr de șasespezece ani, Ludovic Mojzes vizita regulat proiectograful cu atâta pasiune, încât pentru a nu scăpa o singură reprezentațiune s'a pretat la lucruri nepermise, înșelând și furând părinții cum numai știa, ca să-și câștige banii trebuitori.

Cu mai multă plăcere privea totuși dramele senzaționale americane și admira mai ales agenții secreți și iscusința bandiților plănuiți în creerii câte unui scriitor extravagant, de teapa lui Zigomar.

Mereu privind scenele agitate și prea de multe ori imposibile ce se prezintau de pe pânza proiectografelor, fantasia sa bogată a primit un avânt primejdios, care nestăpânit la vreme e destul de puternic să nimicească o viață tânără.

În curând preocupat vecinic de idei fantastice, s'a conceput în sufletul său, ademenit de minciuna naivă a pânzei cinematografice, un plan de viață. Doria să ajungă un hoț celebru și temut de o lume întreagă.

Tatăl său, om cinstit și calm, simțind pe ce căi greșite apucase fiul său, cerca să-l desmeteciască. I-a câștigat loc la un negustor. Băiatul fantast însă în loc să-și caute de treabă, visa mereu la aventuri romantice și ca să-și câștige nițică deprindere în arta furatului, în repetite rânduri a spart casa stăpânului său, ridicând bănișorii ce-i afla; furase inelul de aur al ferbătoarei, se făcu uitat de câteva telegrame importante. Prea firește, că stăpânul lui Ludovic și-a pierdut în sfârșit răbdarea și l-a dat afară.

Ajuns fără ocupațiune, tânărul, a hotărât să facă o ispravă, a cărei faimă să străbată cele 5 continente. După multă bătaie de cap, crezuse să-și înceapă cariera de hoț, jefuind poșta din strada Zoltan în Budapesta.

Aseară apoi înzestrat cu sculele necesare se furișă în edificiul poștal unde reușindu-i să se ascundă în camera de telefon aștepta răbdător noaptea. După ce seara târziu toți s'au depărtat din oficiu, hoțul ilustru se ivi cu o luminiță în mână și se puse pe lucru.

A spart toate sertarele. dar aflase abia 60 coroane și câțiva fileri. În schimb luă întreg depozitul de țigarete al șefului poștei, mai multe pachete de luminări și câteva duzine de creioane și aștepta liniștit să se crape de zi. Ascuns între două uși, spera că-i va succeda să se strecoare neobservat, pânice servitorii vor mătura oficiul. Din nenorocire însă servitorii au dat cu ochii de el și l'au prins.

Dus la secția polițienească, băiatul descurajat de primul nesucces a mărturisit tot, spunând că tablourile romantice ale detectivilor celebri, l'au influențat în așa măsură, încât simția o necesitate să fure.

Ucigașul Kágyi Lajos, despre care cetitorii își vor aduce aminte, că prin august își ucisese pe un cumnat al său, proprietarul unei cărciume din Țigănia Brașovului — a fost osândit Marți de tribunalul din Brașov la 5 ani închisoare. Apărătorul a înaintat recurs contra sentinței.

Regele Serbiei la Paris. Din Belgrad se anunță: Programul vizitei regelui Petru la Paris s'a stabilit definitiv. Regele Serbiei va petrece patru zile în Paris. Programul conține obicinuitele vizite

oficioase, banchete și reprezentații festive. A atins neplăcut cercurile din Belgrad împrejurarea, că defilarea armatei nu e trecută în program.

Printul Caradja spionat. Se pare că nici printul Caradja nu este scutit de neajunsurile jandarmeriei.

De abea a scăpat de spionajul agenților dela siguranță în urma unor energice protestări la București și iată că jandarmii au luat locul agenților, procedând încă și mai brutal și punând sub supraveghere pe toți pădurarii printului, ceea ce l'a determinat pe acesta să se plângă chiar astăzi d-lui Leon Bogdan, care a ordonat imediat o anchetă.

Motivele de suspițiune pe cari le invoacă jandarmii sunt că pădurarii n'ar fi tocmai străini de locurile pe unde umblă și se adăposteste Pantelimon.

Suzanne Deprés. În ceea ce privește răsul la teatru, nu multe din artistele moderne îl stăpânesc așa cum îl stăpânește Suzanne Deprés.

Răsul la dansa e cu mult mai puțin des decât la altele, dar el are o calitate specială care-l face cu deosebire plăcut: e dulce, larg și tânăr. Tot întregul fizionomiei acestei excepționale femei, are de altfel același caracter: ceva de copil blajin, simpatic, de bună dispoziție și de sănătos care este un adevărat farmec. Totul e distins în ea: privirea, gura, timbrul vocii, gestul, mersul; este o fascinatoare căreia nu te împotrivesți nici de cum și a cărei fascinare este cu atât mai profundă, cu cât e înăscută și poate involuntară.

Așa a fost creată.

De altfel artista e atât de stăpână pe sine și cu toate aceste atât de încarnată în rolul ei. Sunt scene în cari fără a rosti un cuvânt, te face să înțelegi totul: Intrată mimica ei e expresivă.

Iată pentru ce, e destul ca marea artistă să apară în scenă, pentru a se stabili un puternic curent de simpatie între ea și spectatori.

Mașină de spălat banii de hârtie. S'a constatat, pe baza cercetărilor făcute, că pe o bancnotă, care a fost un timp oarecare în circulație se află cel puțin 142.000 de baccili. Cercetările făcute în Statele-Unite au dat rezultatul, că pe bancnotele cele mai curate s'au aflat 14.000, iar pe cele mai murdare 586.000 de baccili. Americanul Churchill a inventat acum o mașină de spălat banii de hârtie, care este o corfă de metal și are trei lăcate. Bancnotele murdare se aruncă în corfă și aceasta se moaie într-o fluiditate preparată cu săpun și soda. Un mecanism pune în mișcare corfa, iar aierul comprimat fluiditatea.

În câteva clipe bancnotele sunt uscate. După aceea corfa se cufundă într'un bazin cu scroabeală, în care bancnotele își recapătă luciul și se întăresc. Bancnotele se așează apoi pe un aparat mobil de uscat și după uscare se trec prin două talvalugi, dintre cari ies curate, lucii și fără îndoituri, întocmai ca bancnotele nou.

Mai multe bănci din America sunt pe cale a-și procura mașina. Mai mult se interesează însă statul de ea, căci în America numărul bancnotelor de retras din circulație din cauza murdăriei este evaluat la 1 miliard 183 mil. și s'ar cruța anual 1 mil. dolari.

Murger și croitorul său. Zilele acestea s'au împlinit 50 ani dela moartea lui Murger autorul „Vieții de boem”. Cu această ocazie s'au reînprospătat mai multe anecdote din viața lui. Intre altele este și următoarea:

Murger datoră de mai multă vreme două sute de franci croitorului său. După nenumărate vizite ce i-a făcut, îi zise într'o zi lui Murger: „Domnule, de când am onoarea să fiu în relațiuni cu d-ta, numai urcând cele șase etaje, am făcut un calcul că aș fi ajuns până la cel mai înalt vârf al Cordilierilor din America pus deasupra muntelui Jungfrau din Elveția, așezat și acesta la rândul lui pe muntele Blanc din Elveția. În linie orizontală, numai ca să vin la d-ta, am făcut o călătorie de trei ori, ca de aici în America...”

— Scumpul meu domn, îi răspunse Murger, această muncă a dtale de statistică merită ea singură banii ce vi-i datorez și nici odată nu m'am simțit mai măhnit, mai umilit decât azi, că nu pot... Dar nu e încă tot, — reluă croitorul, — am făcut încă un calcul... Dacă mi-ai fi dat numai câte 5

centime, de câte ori am venit să-ți reclam dreptul meu, eu nu numai că aş fi fost de mult achitat, dar eu ți-aş fi „dator cu o mie optsute lei“... „Ce frumos lucru este aritmetica — îi luă vorba Murger — şi ce noroc că n'am făcut eu aceste plăți.

Căci dacă d-ta ai fi debitorul meu, văzând starea de mizerie, în care mă aflu, aş fi nevoit să vă silesc să-mi plățiți, cu forța...

Tot Murger. Când a apărut lucrarea „Scenes de la vie de Bohème“ un autor de comedii din acele timpuri, Barrière, căruia i-a venit ideea să transforme povestirea în comedie, s'a pornit să caute pe autor și după multe cercetări, a aflat, că stă în strada Tours, într-o casă la al șaselea etaj....

Se duse la această adresă și, deși erau 2 după amiază, găsi pe Murger în pat, pentru că avea frig în odaie și nu avea cu ce să se îmbrace.

— „Scuzați dacă vă supăr, — îi zise Barrière — sunteți bolnav?

— De loc, sunt sănătos tun!

— Ei, atunci?

— Ah! — zise Murger râzând, — d-voastră de bună seamă că cunoașteți povestea lui Epaminonda, filozoful grec, care rămânea culcat, când dădea să-i cârpească tunica, căci avea numai una? Ei bine, povestea lui este și a mea; eu nu am decât o pereche de pantaloni, și de oarece portărița se ocupă acum cu ei, să le cârpească fundul, eu... aștept aci!

— Ați luat dejunul?

— Da... cri.

— Vrei să dejunăm împreună? Astfel vom avea timp să vorbim de lucrarea d-tale.

„Drace! D-ta de bună seamă că ești bogat“ — strigă Murger — atunci trebuie să vestim pe portăriță să se grăbească.

Barrière se uită spre părete să vadă un buton de sonerie.

— Te uiți de geaba — continuă Murger; — aici trăim din tradițiuni. Ia un olan de pe acoperiș și lasă-l să cază printre trepte.

Portărița cunoaște acest semnal și va alerga numai decât la comandă.

Și așa s'a și făcut.

Cu o jumătate de oră în urmă cei doi scriitori discutau asupra scenariului dinaintea unui beaftek.

Bibliografie

—x—

A apărut nr. 2, an. IV din excelenta „Revista politică și literară“, ce apare la Blaj sub conducerea d-lui Aurel Ciato și cu colaborarea celor mai distinși scriitori. Conținutul bogat și variat al acestui număr e următorul:

Aurel Ciato: Post festa. — Em. Grigorovitz: Elemente românești în limba sașilor din Transilvania. — Dr. Casiu Maniu: Cum are să fie un centru cultural românesc. — Simion Gocan: Presimțirea (nuvelă). — Dr. Ștefan Pop: Din trecutul cultural-politic al Bănatului. — Henric Stahl: Călătoria în lună a unui român (fragment). — Oct. Lupeanu: Cântarea mea (poezie). — Dr. Franz Oppenheimer: Statul, trad. de Iunior. — Gavril Todica: Arcuri. — P. Papazissu: Serenadă (poezie). — T.: La școală (nuvelă). — Dr. V. Hâncu: Despre aier și condițiunile igienice a unei camere de locuit. — Note politice. — Informațiuni. — Redacțional. — Ilustrațiuni.

Revista aceasta se poate procura la Blaj (Balázsfalva) pentru prețul de 12 cor. la an; pentru învățători și preoți: 8 cor.; în România: 15 cor.

La Librăria diecezană din Arad se află de vânzare:

Psihologia precedată de Somatologie și urmată de logica elementară de dr. Pipos	2.40
Brătescu-Voinesti, Neamul Udreștilor, schițe și nuvele	—30
Zamfirescu D., Lydda, nuvele	—60
Farfaut,	—30
Gorki M., Scene din viața vagabonzilor, trad. de Carp	—60
Andreiev L., Anatema, piesă, pentru care Sinodul rus l-a escopmunicat pe autor din biserica creștină	—60
Carlyle Th. Munca, Sinceritate, Tăcere, pagini alese	—30
Carlyle Th., Eroii	2.—
Panfile T. Tărișoare de aur	—30
Anestin V., În lumea spiritelor, istoria manifestățiunilor spiritiste	—60
Flamarion, C. Lumen	—60
Verne I., Ocolul pământului în 80 zile, trad. de Leca	1.20
Andersen, Grădina raiului și alte povestiri	—60
Nemțeanu B., O călătorie în lumea albinelor	—30
Ține N. Versuri pentru copii	—30
Wildenbruch E., Invidia, trad. de Nădejde I.	—30
Maupasant, Tare ca moartea, roman	1.20
Russo, Cugetări și amintiri	—30
Demetriad M., Renegatul	—30

Chendi Il., Portrete literare	—30
Organizațiunea învățământului popular din Ungaria de dr. Baló I., trad. de dr. P. Pipos	3.—
Istoria pedagogiei de dr. P. Pipos	4.—
Herbart și educația prin instrucțiune de Herbart	—60
Curs practic de lucru manual cu figuri explicative de Fl. Ilioasa	—60
Elemente de pedagogie de Conta-Kerubach	4.—
metodică	3.—
Metodica gramaticii, aritmeticii și geometriei, lucrare pentru normalisti, învățători și institutori	6.—

Calendarul pe anul bisect dela Hristos 1912, cu un cuprins bogat de articole literare, economice, poezii, glume și cu mai multe ilustrațiuni, între cari amintim pe a apostolului neamului Nicolae Iorga și a marelui mecenat Vas. Stroescu. Cu șematismele diecezei Arad și Oradea-mare. Prețul unui exemplar cu șematism 50 fileri fără șematism 30 fileri Revanzătorii capătă rabat.

Planul de învățământ și îndreptarul metodic pentru școlile populare confesionale gr.-or. române, aprobat de d. ministru de culte sub nr. 7311—1911 și confistul mitropolitan gr.-or. român sub 178 M. 1911, prețul cor. 3— plus 30 fileri porto postal.

La comande să se alăture și pentru porto postal 20 fileri de fiecare carte.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

N. M. profesor, Iași. Sunteți achitat până cu finea anului 1911.

Redactor responsabil: Atanasiu Hălmăgian.

Aviz! Fiecare român de bine, care are lipsă de mașini agricole, motoare cu benzin, ferării, arme, etc., să cerceteze firma românească Frații Burza din Arad, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körut 29.

Director-șef: Dr. A. Cozmuța.

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“,

Roza dela Disentis

de
H. Zschokke.

Trad. de Iunius.

(65) — Urmare. —

În vreme ce gazda lor le făcea raportul acesta amănunțit, Uli ajută stăpânei cu caro se întreținea viori, la bucatărie și ambii puseră masa. Flavian se liniște deplin aflând din cele comunicate de aman, că Paulina nu poate fi nici la un caz Elfrida de Marmela. După ce mâncară cu poftă din prânzul simplu însă bogat servit în vase de pământ, Flavian plăti și apoi își chemă tovarășul și luându-și rămas bun, apucară drumul către Panix.

Erau amândoi mult mai bine dispuși decât de dimineață și mergeau conversând și râzând, — abia se fie făcut cale de o oră, un eveniment extraordinar le întrerupse conversația. Un bubuit surd sau o lovitură teribilă se auzi și făcu să se cutremure munții și se răsună de nenumărate ori pădurile de ecolul lui. Li se părea ca și când s'ar fi dărâmat un munte și s'ar fi prăvălit cu sgomot îngrozitor în abis.

— Ce-i asta? — zise Flavian oprindu-se scrutând în zare în toate direcțiunile și neputând descoperi nicăiri ceva. Cerul era vânăt și nici un

nor nu se vedea. Ia te uită încolo Uli... spre Pia-Cavaradi și spre Six-Madun, nu vezi tu ridicându-se printre munți ca o negură deasă? Este în direcțiunea unde se află Tavets și Disentis!

— Cu voia d-tale, d-le căpitan, astfel de negură se găsește mai adesea unde fierbe oala decât printre munții de zăpadă. Seamănă mai degrabă cu suluri de fum.

O sută de tunuri odată slobozite și nu pot da bubuitul, ce-l auzirăm mai adineauri de care se cutremură și munții. Se juri că s'a deschis pământul și scupă foc și fum înghițând de vii pe afurisiții ceia de franțuzi, ceoace n'ar fi tocmai pagubă mare.

— De bună seamă s'a întâmplat acolo ceva extraordinar și îngrozitor, — zise Flavian. Ia 'n privește numai cum dispar munții ascunși de nori grei de culoare brună-cenușie de fum.

— D-le căpitan, să nu zic într'un ciaz rău, dar mie îmi vine să cred, că sf. Placidus, — care cum se știe nu se prea lasă batjocurit, — a făcut iarăș una, mai ales, că o minune mai mult sau mai puțin nu prea trage mult în cumpănă la el. Să ne rămășim, că le-a jucat puturișorilor acelora de eretici, — franțuzilor, — o festă de or pomeni-o cât or trăi. Sau cam prea întrecut cu șaga păgânii.

— Mie îmi vine să cred mai de grabă, că au explodat vr'o câteva zeci de cară cu iarbă de pușcă, — zise Flavian. — Privește numai cum se îngroașă și norul în loc să se împrăstie.

După ce își frământară amândoi mintea o bună

bucată de vreme cu tot felul de presupuneri, își urmară calea mai departe privind însă mereu îndărăt.

XXXIV. Societatea din casa parohială.

Iată-i în sfârșit pe călătorii noștri ajunși lângă cătunul Panix, care se află înaintea lor pe costișa verde a muntelui.

Până departe nu se zărea de jur împrejur nicăiri un pom sau tufiș, decât doară cascade, stânci și mai sus cleanțurile negre din coama muntelui.

Ici-colea grupe mici de oameni steteau vorbind și sfătuindu-se asupra bubuitului puternic ce se auzise din văi până și aici. Ei se adresară cu întrebări călătorilor străini și Uli nu stătu nici un moment la îndoială să le povestească în gura mare, că s'a mâniașt Placidus și și-a răzbunat asupra cânilor de francezi, cari sunt dușmanii bisericii romano-catolice.

Pământul se creapă sub ei și învălindu-i în nori de fum și de pucioasă îi înghiți de vii ștergându-i astfel de pe fața pământului.

Îngrozite și cutremurându-se își făcură țărâncile cruce și și scupară în sân, iar bătrânii clătinau din cap.

(Va urma.)

Sunt aplicată
a mă angaja de econoamă
la vre-un preot, inv. sau funcionar.
Marța Iacob,
ARAD, Boczko-utca 8.

„PIANA“
PÉNZ- ÉS HITELINTÉZET RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG ALSÓPIÁN

Meghívó.

Van szerencsénk a „Piana“ pénz- és hitelintézet részvény-társaságnak 1911. november hó 20-án d. e. 9 órakor Alsópián községben a gör. kel. ellemi népiskolai nagyteremben tartandó

alakuló közgyűlésére
meghívni.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az alaptökének kellő aláírás és befizetés által történt biztosításának-megállapítása.
2. Határozat a társaság megalakulása felett.
3. Az alapszabályok megállapítása.
4. Az igazgatósági tagok megválasztása.
5. A felügyelő bizottsági tagok megválasztása.

6. Az alapító tagok felmentése.

Alólirott alapító tagok kéri az összes részvényaláírókat, hogy ezáltal magukat meghívottaknak tekintsék.

Alsópián, 1911. évi október hó 31-én.

I. A. Bena, Savu Sabin,
Florea Savu, Timar Mafteiu,
Popa Ioan, Todoran Melinton,
Cosma Alexandru, Solomon Nicolae.

Caut un
student de filosofie abs.
in limbile **latină, maghiară,** pentru instruirea la sat, pe cale privată a fiului meu de I. cl. gimn. — **Loc stabil.** — Reflec-tanții serioși pe lângă indicarea pretensiunilor să se adreseze la red. ziarului „Românul“.

Sunt recunoscute de calitatea cea mai bună

G H E T E L E

pentru domul, doamne și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociațiunii călătorilor Aradani“ și se pot procura eu prețurile cele mai moderate.

Director: IUSTIN OLAR.

ARAD, Szabadság-tér Nr. 14.
(Filiale în PISCHI și CERMEI).

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte
recipise de amanet,
aur, argint sdrobot și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,
(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Andrássy Gábor mäsar

— Arad, str. Kasza Nr. 45. —

Aduc la cunoștința on. public, că în str. Kasza Nr. 45 am deschis **atelier de mäsarit.** Primesc totfelul de lucrări pentru zidiri și mobile în bransa mea, executându-le prompt și conștințios. Comandele din provincie le execut prompt. Rugând binevoitorul sprijin al on. public, român

Cu toată stima:

Andrássy Gábor,
mäsar de mobilă și zidiri.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, esecută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun ?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrișului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DĂNIEL

intreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Cel mai bun și mai încrezut mijloc de curățirea și nobilitarea feței, care se deosebește de toate mijlocele cunoscute până acum este

Serail crema a lui Rozsnyay.

Cultivă și înmoaie pielea feței, efectul ei tineresc împrumută feței o finețe de catifea, îndepărtează pistrii și alunițele, netezește încreșturile.

Prețul unui tub 1 cor.

Pudră Serail a lui Rozsnyay.

Se pregătește în culoare albă, roză, crem, ca toate produsele mele de Serail, constă din substanțe nevătămătoare. E foarte plăcută doamnelor pentru însușirea ei de a ascunde scăderile.

O cutie 1 cor. 20 fil.

Săpun Serail a lui Rozsnyay.

Cu miros plăcut și durabil, înmoaie pielea.

O bncată 70 fileri.

Pe poștă le trimite:

farmacia **Rozsnyay**
Arad, Szabadság-tér.

Comande din provincă să efectuesc încă în aceeași zi.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame
Salamander

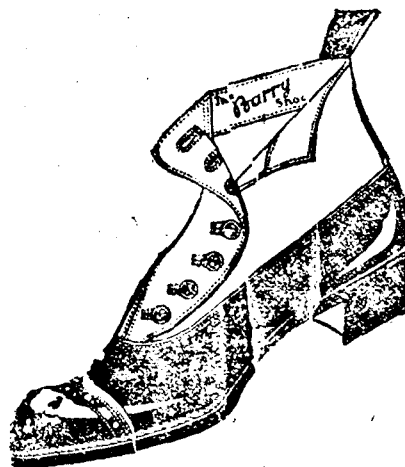
cu renume mondial, se capătă în culoare galbină și neagră cu 16 coroane 50 fileri exclusiv la mine.

Weinberger János

prăvălie de ghete de rangul I-ii.

Arad, piața Andrássy Nr. 20.

Comanțele din provincă se execută încă în aceeași zi.

25 (11)

Tobuze pentru țigarete
de fabrica

Bardou

care sunt mai bune și mai plăcute, — se capătă la:

Librăria FRAȚII ROTH

Arad, Andrássy-tér. Vis-à-vis de Monumentul-sfânt.

Singurul institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910 (foc	„	119,830.992-—
(viață	„	11,020.266-—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317-—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

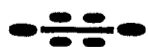
Filialele: „ „ Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Delta. „ „

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

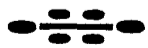
Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. „: „: „: Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Delta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

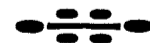

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragerere.

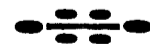

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

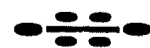
Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.